

Nationale Vereniging de Zonnebloem

2017

Bij de Zonnebloem draait het om mensen.

We zetten alles op alles om mensen met een lichamelijke beperking een onvergetelijke dag te bezorgen. Zodat ook zij volop van het leven kunnen genieten. Daarom denken we altijd in oplossingen.

Er kan zoveel meer dan je denkt.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Focus op de doelstelling en doelgroep	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?	5
1.3 Wat liep anders dan gepland	5
2. Flexibeler inrichten van het vrijwilligerswerk	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?	8
2.3 Wat liep anders dan gepland?	9
3. Optimaal bedienen van de doelgroep	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?	11
3.3 Wat liep anders dan gepland?	12
4. Communicatie die transparantie en zichtbaarheid bevordert	14
4.1 Inleiding	14
4.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?	14
4.3 Wat liep er anders dan gepland?	15
5. Financieringsvorm die solidariteit en samenwerking stimuleert	17
5.1 Inleiding	17
5.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?	17
5.3 Wat liep anders dan gepland?	17
6. Nationale Vereniging: bestuur en toezicht	19
6.1 Organisatie	19
6.1.1 Wat heeft het Nationaal Bureau in 2017 gedaan en bereikt?	19
6.1.2 Wat liep anders dan gepland?	20
6.1.3 Ondernemingsraad	20
6.2 Bestuur en toezicht	21
6.3 Samenwerking	30
7. Financieel beheer	31
7.1 Financieel beleid	31
7.2 Financiële positie	33
8. Jaarrekening	38
8.1 Balans	38
8.2 Staat van baten en lasten	39
8.3 Kasstroomoverzicht	40
8.4 Algemene toelichting	41
8.5 Algemene grondslagen	43
8.6 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	44
8.7 Grondslagen voor bepalingen van het resultaat	46
8.8 Toelichting op de balans	48
8.9 Toelichting op de staat van baten en lasten	57
8.10 Overzicht directiesalaris	64
8.11 Toelichting op de kostenverdeling (model C)	65
8.12 Overige toelichtingen	66
9. Overige gegevens	68

2017 ligt weer achter ons. Het jaar begon met de bekrachtiging van het besluit om met ingang van 2018 alleen nog ons aangepaste vakantieschip te laten varen en te stoppen met de landelijk georganiseerde vakanties. Dat besluit hakte er in bij onze deelnemers, vrijwilligers, donateurs en medewerkers. Ook bij mijzelf. Het was een ingrijpend maar onvermijdelijk besluit. Maar vrijwilligers en medewerkers gingen aan de slag en werkten gezamenlijk aan een betaalbaar en toekomstbestendig vakantiealternatief. In september waren de vakanties 'nieuwe stijl' een feit en het resultaat mag er zijn. Zonnebloemafdelingen kunnen onder eigen regie zelf vakanties organiseren.

Onze vrijwilligers bewijzen iedere dag weer dat er zoveel meer kan dan we denken. Juist het lokale Zonnebloemwerk vormt het kloppend hart van onze vereniging. Tezamen leggen vrijwilligers dagelijks zo'n 3.000 huisbezoeken af en vrijwel iedere afdeling organiseerde regelmatig activiteiten en uitstapjes, zowel in groepsverband als één-op-één.

Meer mensen met een lichamelijke beperking maakten in 2017 gebruik van de Zonnebloemauto. Velen zitten immers vaker thuis dan hen lief is. Deze rolstoelhuurauto maakt hun actieradius en daarmee hun wereld weer een stukje groter. Datzelfde effect bereiken we via ons project 'Onbeperkt Eropuit'. Daarmee verbeteren we de toegankelijkheid van vrijetijdslocaties zodat alle 1,4 miljoen mensen met een lichamelijke beperking in Nederland, en zeker ook onze eigen afdelingen en deelnemers, meer keuze hebben in uitjes en gemakkelijker op stap kunnen.

Per 1 augustus is Marc Damen in dienst getreden als nieuwe directeur van de Zonnebloem. Mede namens hem kan ik zeggen dat alle initiatieven en ontwikkelingen in 2017 aangeven hoe veerkrachtig de Zonnebloem is. Het vormt voor mij het bewijs dat we optimistisch naar de toekomst kunnen kijken. De enorme energie en bevologenheid die onze vereniging zo kenmerkt, zorgt ervoor dat we van grote maatschappelijke waarde zijn. Juist daarom gaan we door met wat ons bindt: mensen met een lichamelijke beperking mooie momenten bezorgen.

Godfried Barnasconi,
voorzitter Nationaal Bestuur

Ook in 2017 vormden de vrijwilligers het kloppend hart van de Zonnebloem. Als altijd verrasten zij deelnemers met bezoek aan huis, vonden er vrijwel dagelijks ergens in een stad of dorp leuke dagjes uit plaats en werden er regionale vakanties georganiseerd. Op deze manier vertegenwoordigt de Zonnebloem een grote maatschappelijke waarde door de aandacht die vrijwilligers geven aan onze doelgroep.

Toch begon het eerste half jaar van 2017 met de bekrachtiging van een moeilijk besluit. Om uitgaven en inkomsten beter in balans te brengen is besloten vanaf 2018 te stoppen met de landelijk georganiseerde vakanties, met uitzondering van de vaarvakanties met ons eigen schip MPS de Zonnebloem. Dat leverde onrust op, vooral bij onze vrijwilligers en medewerkers, en teleurstelling bij onze deelnemers.

Onze visie

De Zonnebloem streeft naar een samenleving waar mensen met een lichamelijke beperking zorgeloos en vanzelfsprekend aan kunnen deelnemen. 'Zorgeloos' betekent hier dat iemand met een lichamelijke beperking niet gehinderd zou mogen worden door meer praktische zorgen dan ieder ander.

Onze missie

Nationale Vereniging de Zonnebloem verrijkt het leven van mensen met een lichamelijke beperking, en dat van haar vrijwilligers, door sociale en recreatieve activiteiten mogelijk te maken.

Meerjarenplan 2014-2018

Voor de periode 2014-2018 is een meerjarenplan opgesteld. De hoofdlijnen van dat plan worden jaarlijks in detail uitgewerkt. Het meerjarenplan is erop gericht de Zonnebloem toekomstbestendig te houden, zodat we ook de komende jaren onze positie in de Nederlandse samenleving behouden en kunnen inspelen op (actuele) ontwikkelingen. Het meerjarenplan omvat ook een meerjarenbegroting. In de loop van 2016 is een visie op de toekomst geformuleerd die de basis vormt van een nieuw meerjarenplan, beginnend in 2019.

Het meerjarenplan kent vijf uitgangspunten en dat zijn tevens de hoofdstukken van dit jaarverslag:

- Focus op doelstelling en doelgroep
- Flexibeler inrichten van vrijwilligerswerk en vrijwilligersorganisatie
- Optimaal bedienen van de doelgroep
- Communicatie die transparantie en zichtbaarheid bevordert
- Financieringsvorm die solidariteit en samenwerking stimuleert

1 Focus op doelstelling en doelgroep

1.1 Inleiding

Met 'Focus op de doelgroep' als één van de uitgangspunten van het meerjarenplan wordt vooral bedoeld dat wensen en verwachtingen van de doelgroep leidend moeten zijn bij alles dat we aanbieden.

Vanaf het prille begin richt de Zonnebloem zich op mensen met een lichamelijke beperking door ziekte, handicap of gevorderde leeftijd en vooral diegenen onder hen die dreigen te vereenzamen. Wij laten mensen genieten van de leuke dingen in het leven. Een lichamelijke beperking mag daarbij geen belemmering zijn en dit ideaal geldt nog steeds.

1.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?

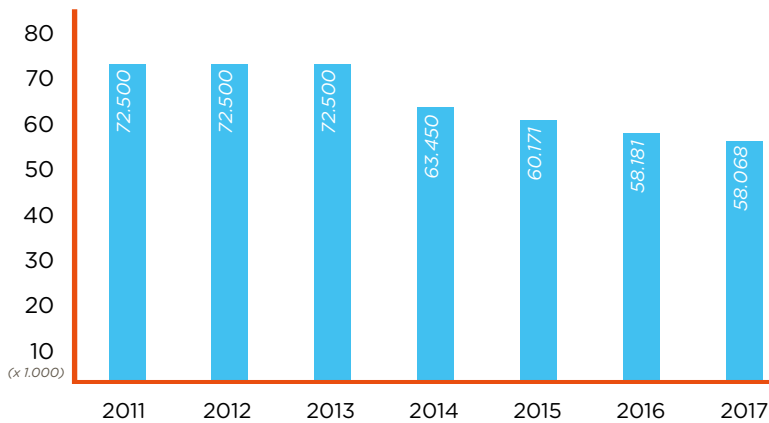
- Mede door het project 'Vrijwillig Dichtbij' is lokaal het aantal samenwerkingspartners verdubbeld. De vrijwilligers zijn zich meer bewust van hun eigen rol en taak. Als zij voorheen twijfelden of een bepaalde deelnemer wel aan het goede adres was bij de Zonnebloem, hebben zij nu contact met een organisatie waarvan zij weten dat die deze deelnemer beter kan helpen. Meer dan de helft van de lokale afdelingen heeft een deelnemer doorverwezen naar een meer geschikte organisatie. Dat is ook fijn voor de vrijwilliger omdat hij/zij heeft kunnen bijdragen aan een betere oplossing.
- Naast onze eigen dagactiviteiten en vakanties kijken we naar mogelijkheden om mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking - binnen en buiten onze vereniging - te vergroten. In 2017 zijn 11 nieuwe Zonnebloemauto's in gebruik genomen. Op 31 december 2017 reden er in totaal 44 van deze rolstoelauto's rond. Deze werden verhuurd vanuit 42 locaties in Nederland. De verhuurlocaties zijn o.a. vestigingen van Welzorg, diverse zorginstellingen (zoals verzorgings- en ziekenhuizen) en verschillende autogaragebedrijven. Met de Zonnebloemauto's spelen we in op het vervoersprobleem dat veel rolstoel- en scootmobielgebruikers ervaren. Gebruikers van een rolstoel of scootmobiel kunnen de auto tegen een marktconform autohuurtarief huren. De Zonnebloemauto's zijn in totaal 2.841 keer verhuurd gedurende 5.172 verhuurdagen. De bezettingsgraad ligt op 39%. 64 keer is een projectvrijwilliger ingezet als chauffeur van de auto.
- Door de jarenlange ervaring met dagactiviteiten en door onderzoek onder mensen met een lichamelijke beperking constateert de Zonnebloem dat er veel verbetermogelijkheden zijn op het gebied van toegankelijkheid binnen de recreatieve sector. De recreatieve sector blijkt weinig bekend te zijn met het toegankelijkheidsvraagstuk en de wetgeving op dit gebied. Door financiële steun van onder andere de VriendenLoterij heeft de Zonnebloem in navolging van de eerste vijf locaties die in 2016 werden voorzien van een verbeteradvies ten aanzien van de toegankelijkheid, in 2017 11 locaties getoetst op toegankelijkheid. Bij het toetsen van de toegankelijkheid spelen mystery guests, mensen met een lichamelijke beperking, een grote rol. Zij voeren een belevingsonderzoek uit. Op basis van de resultaten van dit belevingsonderzoek én een technische keuring, ontvangt de locatie een verbeteradvies voor de korte, middellange en lange termijn. Waar in het verleden de technische keuringen werden uitgevoerd door Ongehinderd.nl, voert de Zonnebloem deze nu in huis uit. Het streven is om vóór 2020 zestig vrijetijdslocaties te hebben voorzien van een verbeteradvies.

1.3 Wat liep anders dan gepland?

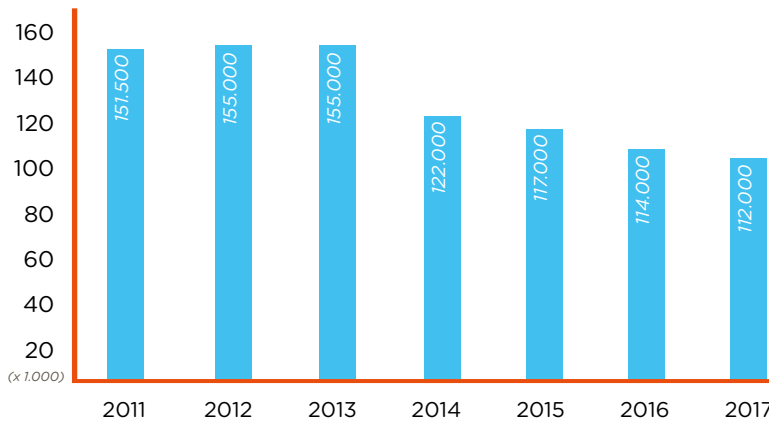
- Het streven was om de gemiddelde leeftijd van de deelnemers met drie maanden te verlagen. Door stringen met de Online Afdelingsadministratie kunnen we niet vaststellen of deze doelstelling is gehaald.

¹ Percentage is van auto's die het hele jaar te huur waren.

Aantal mensen dat bezoek krijgt

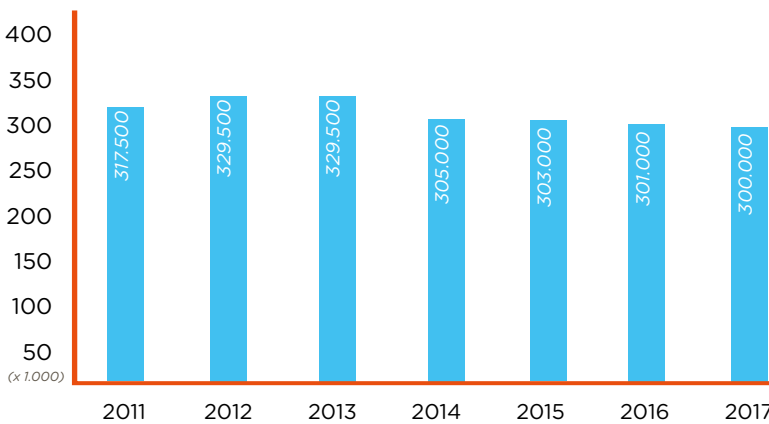

Aantal unieke deelnemers

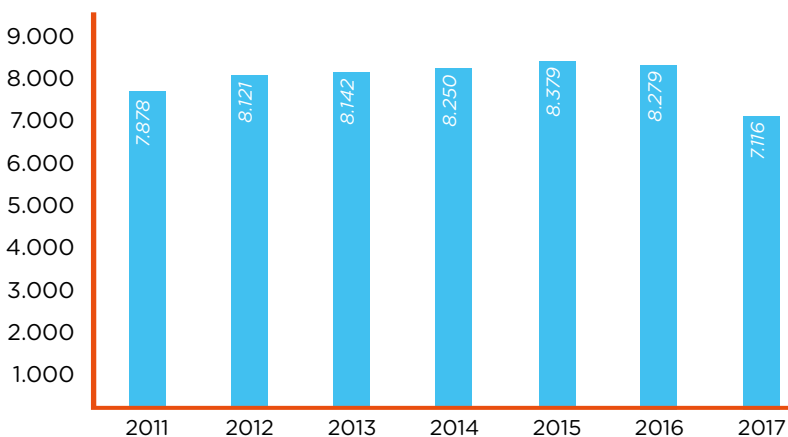

N.B. Eén van de uitgangspunten van het huidige meerjarenplan (2014-2018) is de focus op de doelgroep. Dit houdt onder meer in dat we beter kijken of de juiste doelgroep deelneemt aan Zonnebloemactiviteiten. Dit verklaart de terugloop in aantal deelnemers per 2014.

Totale deelname aan dagactiviteiten

Aantal vakantie deelnemers

De landelijke vakanties (m.u.v. het vakantieschip) stoppen met ingang van 2018. Echter, in 2017 is het aanbod al ingekrompen. Zo zijn 12 bestemmingen geschrapt, waaronder alle stedenreizen.

“Op die momenten ben ik weer de oude Ibrahim”

“Tien jaar geleden kreeg ik een oogaandoening waardoor ik steeds meer van mijn zicht verloor. Op een zeker moment zag ik nog maar drie procent met één oog. Vanaf dat moment durfde ik niet meer naar buiten. Ik kon nergens meer alleen naartoe. Een groot gemis, want ik ben het liefst buiten. Lekker in de natuur of gezellig onder de mensen. Maar dat kan niet meer. Lange tijd voelde ik me eenzaam. Tot iemand me de tip gaf om de Zonnebloem te bellen. Een week later stond vrijwilliger Kees op de stoep. En even later klopten ook Zonnebloemvrijwilligers Adri en Richard aan. Opeens

zijn er drie mensen die ervoor zorgen dat ik elke week een keer buiten kom. Een boswandeling, een bezoek aan de markt, of een ritje op de duofiets. Geweldig vind ik het! Ze geven me een arm, waarschuwen voor obstakels en beschrijven de omgeving. Dankzij hen kan ik weer genieten van buiten zijn. Iets waar ik niet meer van durfde te dromen. Op die momenten ben ik weer de oude Ibrahim.”

Ibrahim Boulhiri, deelnemer

2 Flexibeler inrichten van vrijwilligerswerk en vrijwilligersorganisatie

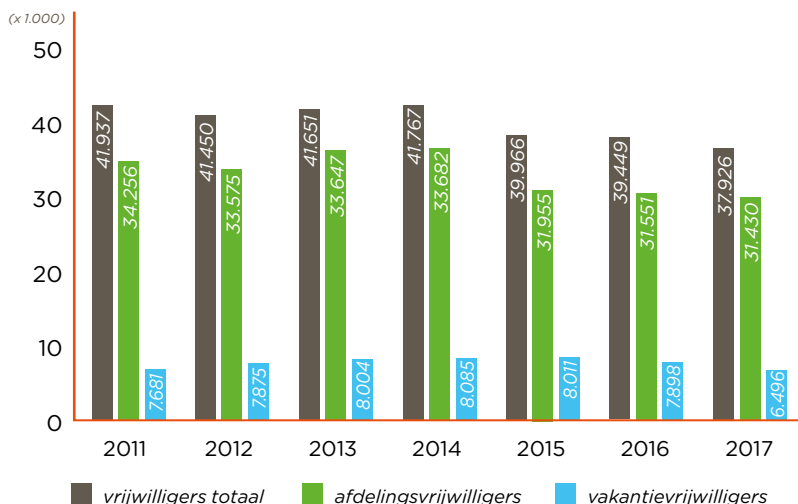
2.1 Inleiding

Een goede intake en schaalvergroting van de afdeling leiden ertoe dat vrijwilligers steeds beter kunnen worden ingezet voor het vrijwilligerswerk dat bij hen past. In 2017 is daarom aandacht geweest voor het optimaliseren van de klantrelatiecyclus en met name de eerste stap hierin: het moment van eerste contact van een nieuwe vrijwilliger na aanmelding via bijvoorbeeld de website. Het blijkt cruciaal te zijn dat het eerste contact snel, goed en naar tevredenheid verloopt. Daarnaast is op verdere schaalvergroting ingezet en hebben diverse fusies plaatsgevonden.

2.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?

- In september 2017 gaf de vereniging groen licht om tot een definitief voorstel te komen voor een andere financieringsvorm waarbij uitvoering gegeven kon worden aan het speerpunt 'Financiering die samenwerking en solidariteit bevordert' uit het meerjarenplan. Om inhoud te geven aan het nieuwe voorstel zijn klankbordgroepen met bestuursleden – hoofdzakelijk penningmeesters en voorzitters – van lokale en regionale afdelingen geformeerd. Deze zijn begin 2018 van start gegaan.
- Eind 2017 is de notitie 'Visie op de toekomst van de Zonnebloem' goedgekeurd door de vereniging. Op basis van deze visie op de toekomst wordt in 2018 een nieuw meerjarenplan 2019-2023 opgesteld. Uiteraard worden daarbij onder andere vrijwilligers, deelnemers en medewerkers van het Nationaal Bureau betrokken.
- 31.430 afdelingsvrijwilligers maken jaarlijks zo'n 1,1 miljoen huisbezoeken mogelijk. De Zonnebloem is een van de grootste organisaties die daadwerkelijk bij mensen achter de voordeur komt. Maar achter deze deur worden onze vrijwilligers steeds vaker geconfronteerd met hulpvragen die verder gaan dan de mogelijkheden van de Zonnebloem. In het kader van het NOV-project 'Vrijwillig Dichtbij' worden vrijwilligers en bestuurders ondersteund om met deze complexe hulpvragen om te gaan en oog te hebben voor signalen die in eerste instantie buiten het Zonnebloemperspectief vallen. Dit vraagt naast het aanleren van vaardigheden door vrijwilligers ook inzicht in en samenwerking met het lokale hulpaanbod. Zonnebloemvrijwilligers kunnen dan deelnemers actief verwijzen naar andere organisaties. Er zijn bovenop de 188 afdelingen die in 2016 aan de slag gingen, nog eens 403 afdelingen gestart met het project. Vrijwilligers worden uitgenodigd te vertellen wat zij in de omgang met hun deelnemers signaleren. Daarnaast worden de bestaande netwerken geïnventariseerd en ondersteunen districtshoofden afdelingen in het opzetten en onderhouden van die netwerken.
- De districtshoofden hebben, naast de reguliere bezoeken aan de provincies, regio's en afdelingen, 175 lokale afdelingen intensief begeleid met als doel het lokaal beschikbaar houden van Zonnebloemactiviteiten en het efficiënt(er) inrichten van de vereniging. Zij boden ondersteuning bij lokale vraagstukken. Naast deze nieuwe afdelingen, ronden de districtshoofden de begeleiding van 150 afdelingen af die in 2016 was gestart.
- Het aantal regionale afdelingen is gedaald van 122 in 2016 naar 110 in 2017 (11 fusies en 1 opheffing). Het aantal lokale afdelingen nam – ook door fusies en opheffingen – af van 1.125 naar 1.090. Er wordt gefuseerd om de bestuurlijke druk te verminderen, om de organisatie toekomstbestendiger te maken (waar sprake is van erg kleine afdelingen) en door toenemende samenwerking tussen afdelingen. De beschikbaarheid van activiteiten blijft echter gehandhaafd.
- Het vrijwilligersbeleid is op basis van het keurmerk 'Goed geregeld' van het NOV verder ontwikkeld. Eén van de elementen waaruit voor de Zonnebloem winst behaald kan worden, is nieuwe vrijwilligers sneller voorzien van informatie. Om hierop aan te sluiten volgden in 2017 1.152 afdelingsvrijwilligers de introductie cursus 'Aan de slag bij de Zonnebloem'. Ook is eind 2017 een procedure uitgewerkt waarbij het aantal introductiewerkshops voor nieuwe afdelingsvrijwilligers en startbijeenkomsten voor nieuwe bestuursleden in 2018 wordt uitgebreid.

Aantal vrijwilligers

2.3 Wat liep anders dan gepland?

- Voor 2017 was de doelstelling om het aantal afdelingsvrijwilligers bij de Zonnebloem te doen toenemen met 1.500 personen. Hoewel districtshoofden afdelingen hierbij hebben ondersteund, er begin 2017 een uitgebreide toolkit werving vrijwilligers is opgeleverd en er 7 lokale wervingscampagnes via Facebook zijn ingezet, is deze doelstelling niet behaald. Het aantal afdelingsvrijwilligers daalde namelijk met 121.
- Naast vrijwilligers van de afdelingen, die vooral op huisbezoek gaan en activiteiten organiseren, gingen 6.496 vrijwilligers mee met een landelijke georganiseerde vakantie. Dit waren er in 2016 7.898. De daling van het aantal vakantievrijwilligers is te wijten aan het afnemen van het totaal aantal landelijk georganiseerde vakanties als versoeringsmaatregel.
- Het streven was dat in 2017 640 bestuurders een introductiedag zouden volgen. Uiteindelijk hebben 320 bestuursleden deelgenomen aan een introductiedag. Hierbij kan een rol hebben gespeeld dat het aantal bestuursleden binnen de vereniging is afgenomen, dat deze nieuwe introductiedagen minder bekend waren door de problemen met Mijn Zonnebloem en doordat er ook andere workshops werden aangeboden.
- In plaats van 360 bestuurders, volgden 234 bestuursleden de workshop Lokale Zichtbaarheid. Eén van de redenen waarom minder workshops werden gevolgd, lag in het feit dat de workshops in 2017 voor het eerst helemaal voor rekening kwamen van de afdelingen zelf. Voorheen nam het Nationaal Bureau deze kosten deels voor haar rekening.
- Het doel was dat eind 2017, 1.000 Zonnebloemafdelingen een eigen website hebben waarop zij hun eigen activiteiten kunnen ontsluiten. Deze doelstelling is niet behaald. Eind 2017 hebben 847 een afdelingswebsite, 703 afdelingen gebruiken deze actief (inhoud wordt regelmatig ververs). De doelstelling is niet behaald vanwege de snelheid van het aantal fusies, waardoor minder energie werd gestoken in het actueel houden van de website.
- Hoewel al in december 2016 het voorgenomen besluit was genomen om per 1 januari 2018 te stoppen met een groot aantal landelijk georganiseerde vakanties, was voor veel vrijwilligers het bekrachtigen van dit besluit in maart 2017 reden voor onrust en discussie.
- De Online Afdelingsadministratie op het speciaal voor vrijwilligers afgeschermd gedeelte van de website bleek veel te traag te werken. Afdelingen konden hierdoor hun administratie niet eenvoudig doen.

“Ik heb
het beste
van twee
werelden”

“Samen met mijn man run ik een plantenkwekerij in Boerdonk (Erp). Met ons bedrijf exporteren we 1,5 miljoen planten per jaar naar alle uithoeken van de wereld. Van hosta's tot anemonen en lavendel. Ik ben verantwoordelijk voor de administratie en de boekhouding. Daarnaast ben ik sinds drie jaar voorzitter van de plaatselijke Zonnebloemafdeling Erp-Keldonk-Boerdonk. Laat mij maar dingen regelen, daar vaar ik wel bij. Ik heb in allerlei besturen gezeten, van de vrouwenorganisatie KVO tot de plaatselijke voetbalclub. Net toen ik het rustiger aan wilde doen, werd ik gevraagd als voorzitter van de lokale Zonnebloemafdeling. Dat

mijn pas overleden moeder ook Zonnebloemvrijwilliger was geweest, gaf de doorslag. En ik heb er geen spijt van. Ik voelde me meteen thuis. Ook hier kan ik mijn competenties laten zien: organiseren en talenten van een ander herkennen en op de juiste manier inzetten. Natuurlijk is het ook ideaal dat je dit vrijwilligerswerk goed kunt combineren met je werk. Zonder dat het ene ten koste gaat van het ander. Ik zeg altijd: ik heb het beste van twee werelden.

Ria Vilier, vrijwilliger

3 Optimaal bedienen van de doelgroep

3.1 Inleiding

Hoewel 2017 in het teken stond van versobering om inkomsten en uitgaven in balans te krijgen, blijft de belangrijkste doelstelling om zoveel mogelijk deelnemers mee te laten doen aan de samenleving door het organiseren van activiteiten. Het gros van de Zonnebloemactiviteiten (bezoek aan huis, dagjes uit en regionale vakanties) worden door de Zonnebloemafdelingen in het land georganiseerd.

Versoberd werd er vooral op nationaal georganiseerde activiteiten en vakanties. Hierbij was het uitgangspunt om zo min mogelijk deelnemers te treffen en zoveel mogelijk tegemoet te blijven komen aan de wensen van de deelnemers die uit onderzoek naar voren zijn gekomen. Door teruglopende belangstelling, hoge kosten, en maar een beperkt aantal (vaak dezelfde) deelnemers is daarom gestopt met de landelijk georganiseerde evenementen.

Bij het samenstellen van het landelijk vakantieaanbod in 2017 lag de prioriteit bij de vaarvakanties met MPS de Zonnebloem omdat ons schip de beste mogelijkheden biedt voor zwaar beperkte mensen. Daarnaast werd een aantal vakantiebestemmingen in het aanbod opgenomen omdat deze al in 2016 werden gereserveerd en aanbetaald.

Om in te spelen op het wegvallen van de nationaal georganiseerde vakanties (met uitzondering van onze vaarreizen) vanaf 2018 werd er met een werkgroep bestaande uit leden van de Nationale Vergadering en medewerkers van het Nationaal Bureau toegewerkt naar een alternatief vakantieaanbod voor 2018.

3.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?

- Zonnebloemafdelingen in het land organiseren ca. 10.000 activiteiten waar zo'n 300.000 keer aan werd deelgenomen (dus geen unieke deelnemers). Dat zijn bijvoorbeeld ontspanningsmiddagen, picknicks en bezoeken aan het winkelcentrum. Daarnaast zijn dit ook steeds meer kleinschalige activiteiten zoals een museumbezoek, een uitje naar de bioscoop of een tuincentrum, die op de wens van de deelnemer worden afgestemd.
- Voor alle deelnemers moeten Zonnebloemactiviteiten dichtbij beschikbaar zijn. Vooral in het noorden van het land is de Zonnebloem ondervertegenwoordigd. Er wordt continu ingezet op het versterken van afdelingen en besturen in de gebieden waar de Zonnebloem ondervertegenwoordigd is.
- Net als in 2016 zijn ook in 2017 weer circa 140 maatschappelijk verantwoorde bedrijfsuitjes georganiseerd in samenwerking met de Zonnebloem. Tijdens 'Het andere bedrijfsuitje' beleefden 1.774 deelnemers samen met 1.919 'vrijwilligers voor één dag' een mooie dag. Hiermee is de Zonnebloem de grootste aanbieder van maatschappelijke bedrijfsuitjes in Nederland.
- In totaal zijn 154 regionale vakanties georganiseerd plus drie regionale vaarvakanties. Landelijk zijn 44 vakanties georganiseerd en 39 vaarvakanties.
- Er is een annuleringsverzekering ingevoerd. In totaal hebben 3.392 deelnemers een annuleringsverzekering afgesloten. Dit heeft het aantal annuleringen van deelnemers per vakantie – gemiddeld 15 à 16 annuleringen – niet beïnvloed. Vrijgekomen plaatsen worden vrijwel altijd ingevuld door deelnemers die op een reservelijst staan.
- De bezettingsgraden van de uitgevoerde landelijk georganiseerde vakanties waren 98,5% (deelnemers) en 99,8% (vrijwilligers). Deze bezettingsgraad was hoger dan in 2016 (resp. 96,5% en 97,9%). De bezettingsgraden van de regionaal georganiseerde vakanties waren 97,8% (deelnemers) en 98,3% (vrijwilligers).
- Er heeft klanttevredenheidsonderzoek naar onze vaarvakanties plaatsgevonden. De gemiddelde eindscore onder vakantieleden was een 9,0.
- Vanwege het wegvallen van het grootste deel van de landelijk georganiseerde vakanties in 2018, heeft in 2017 een werkgroep bestaande uit leden van de Nationale Vergadering en medewerkers van het Nationaal Bureau een

alternatief vakantieaanbod ontwikkeld. Na groen licht van de Vakantieadviescommissie en een toets van de ideeën bij 1.000 vrijwilligers, gaf de Nationale Vergadering hiervoor in augustus goedkeuring. Zonnebloemvakanties nieuw stijl worden onder regie van Zonnebloemafdelingen in het land georganiseerd. Er wordt een financiële tegemoetkoming geboden vanuit het daarvoor speciaal opgerichte 'Vakantiestimuleringsfonds'. In oktober is het alternatief vakantieaanbod voor Zonnebloemafdelingen ontsloten via een speciaal vakantiegedeelte van het online 'Eropuit Platform'. In december waren daarop al 24 accommodaties te boeken. Hierbij was er keuze uit grootschalige en kleinschalige accommodaties. Uitgangspunt bij het nieuwe vakantieaanbod is het waarborgen van de kwaliteit en veiligheid van de medische zorg. Daarvoor zijn richtlijnen opgesteld.

- Zonnebloemafdelingen kunnen via het online 'Eropuit Platform' vaarten aanvragen voor de aangepaste Zonnebloemluchtballon. De verdere afhandeling ligt bij de uitvoerder. Via het Platform zijn 18 aanvragen gedaan voor een ballonvaart.
- In 2017 is het aanbod van arrangementen toegenomen van 69 naar 85 arrangementen. Deze zijn digitaal beschikbaar gesteld via het zogenoemde 'Eropuit Platform'. Positieve bijkomstigheid van dit platform is dat actueel aanbod, bijvoorbeeld eenmalige voorstellingen, eenvoudig kunnen worden toegevoegd.
- Ondanks de doorgevoerde prijsstijgingen maken deelnemers graag gebruik van de Zonnebloemvervoersregeling. 2.370 vakantiegeangers werden van huis naar de vakantiebestemming of naar de opstapplaats vervoerd, en terug. Dat het er toch 1.640 minder zijn dan vorig jaar, komt doordat geen vervoer meer werd aangeboden tijdens de regionale vakanties. Dit vervoer is namelijk vaak gemakkelijker en goedkoper op te lossen door het inzetten van bijvoorbeeld Regiotaxi in plaats van dit centraal te regelen.

3.3 Wat liep anders dan gepland?

- Het aanbod voor 2017 is in de loop van najaar 2016 alsnog verder versoberd. Er waren in 2017 240 vakanties naar 30 bestemmingen, vooral in Nederland. 7.116 deelnemers en 6.496 vrijwilligers genoten van een Zonnebloemvakantie. Dit was een beperkter vakantieprogramma dan voorgaande jaren. Vandaar de vermindering in het aantal vakanties (van 323 naar 240), vakantiebestemmingen (van 37 naar 30), deelnemers (van 8.279 naar 7.116) en vrijwilligers (van 7.898 naar 6.496).

“Door onze
gezamenlijke
passie is een fijne
vriendschap
ontstaan”

“Ik heb Niels leren kennen tijdens een Zonnebloem-vakantie in Turkije. Al gauw kregen we in de gaten dat we allebei trouw het voetbalnieuws volgden. Toen was het ijs snel gebroken. Door onze gezamenlijke voetbalpassie is een fijne vriendschap ontstaan. Al is er ook wel gezonde rivaliteit, want ik ben fan van PSV en Niels is Ajacied. Zijn voorkeur zet hij voor mij trouwens zo opzij. Laatst zijn we samen naar het PSV-museum geweest. Leuk om daar samen te lopen tussen alle gewonnen schalen en bekens van mijn club. Ook gaat Niels weleens met me mee naar een wedstrijd van

PSV. Mooi om dat samen te kunnen delen. Door onze gezamenlijke voetbalpassie is een leuke vriendschap ontstaan. Al gaat onze band wel dieper dan dat. Ik doe bijna alles zelfstandig, maar als ik een keer hulp nodig heb, krijg ik die het liefst van iemand die ik echt vertrouw. En dat gevoel heb ik bij Niels.”

Sander Voets, deelnemer

4 Communicatie die transparantie en zichtbaarheid bevordert

4.1 Inleiding

In 2015 is gemeten in hoeverre de vrijwilligers tevreden waren met de communicatie binnen de vereniging. Deze meting is in 2017 herhaald. De informatievoorziening en de wijze waarop vrijwilligers zijn betrokken bij het maken van beleidskeuzes hebben een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van de (on)tevredenheid en het lage vertrouwen. Het gaat daarbij niet zo zeer om de communicatiemiddelen die zijn ingezet, maar vooral om de wijze waarop strategische beslissingen tot stand zijn gekomen en met de vereniging zijn gedeeld. Vrijwilligers (en vooral besturen en staven) willen op een consequente en eenduidige manier betrokken worden bij strategische vraagstukken en belangrijke beslissingen. Bovendien geven alle vrijwilligers aan dat zij hier tijdig over willen worden ingelicht. Deze onvrede heeft geleid tot een onderzoek naar de 'Organisatie, communicatie, en structuur van de vereniging'. Hierover meer in 6.2.

In 2017 werd de campagne 'Help ze vooruit' voor het tweede jaar op rij ingezet. Hoofddoelstelling van de campagne was om donaties te genereren en nevendoelestelling was het op peil houden van de naamsbekendheid en het gewenste externe beeld.

Voor diverse communicatiedoelgroepen zet de Zonnebloem gerichte communicatiemiddelen en kanalen in. Deze worden goed gelezen en gewaardeerd. Uit kosten oogpunt is ervoor gekozen om het blad Beleef! voor deelnemers om te vormen tot een e-mailnieuwsbrief.

Ook in 2017 was de Zonnebloem weer een aantal keer op een goede manier in de media. Zowel landelijk als op lokaal niveau weten we de pers goed te vinden. Resultaten van zoekfuncties als Google Alert laten zien dat de Zonnebloem bijna dagelijks werd genoemd in een bericht in de lokale media. Ze berichtten over seizoensactiviteiten, huldigheden, mooie uitstapjes, ludieke sponsoracties en bijzondere verhalen. Ook op sociale media als Facebook en Twitter was de Zonnebloem goed zichtbaar en groeide ons bereik.

4.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?

- De crossmediale fondsenwervende campagne 'Help ze vooruit' uit 2016, was ook in 2017 te zien via diverse kanalen (TV, buitenreclame, online).
- Het blad Beleef! voor mensen met een lichamelijke beperking is omgevormd tot een e-mailnieuwsbrief. Deze nieuwsbrief is vijf keer uitgekomen. Doelstelling: contact onderhouden met de doelgroep, inspireren, kennis over de Zonnebloem vergroten en werken aan een positief en eigentijds imago bij de doelgroep. Het verdwijnen van Beleef! heeft een aantal deelnemers zeker teleurgesteld en ook kwamen hierover klachten van vrijwilligers binnen.
- Het tijdschrift ZON voor vrijwilligers is vier keer uitgegeven. Hierin krijgt beleidsinformatie in begrijpelijke taal en een 'persoonlijk' jasje een belangrijke plaats. In 2017 is 96% van de verplegende vakantievrijwilligers, 99% van de vakantiestafleden, 95% van de algemeen vakantievrijwilligers, 95% van de afdelingsvrijwilligers en 98% van de bestuursvrijwilligers bekend met ZON. Het blad wordt gemiddeld beoordeeld met een 7,6.
- Een aantal keer per jaar worden e-mailnieuwsbrieven aan verschillende groepen vrijwilligers gestuurd. In 2017 is 90% van de verplegende vakantievrijwilligers, 94% van de vakantiestafleden, 88% van de algemeen vakantievrijwilligers, 84% van de afdelingsvrijwilligers en 93% van de bestuursvrijwilligers bekend met de nieuwsbrieven. Ze worden over het algemeen redelijk gelezen en met een gemiddeld rapportcijfer van 7,4 beoordeeld.
- Ook dit jaar werden de media proactief benaderd, vooral lokaal. Afgaand op de artikelen die door de afdelingen werden gedeeld, is er in de lokale pers regelmatig over de Zonnebloem geschreven. Ook nationaal was er aandacht. Een greep uit de vele mediamomenten: Manuela Kemp maakte in mei een ochtendlang live radio vanaf ons schip MPS de Zonnebloem voor haar MAX-programma op NPO Radio 5. NRC/Handelsblad en NRC Next brachten in juli een

artikel over vakanties voor mensen met een lichamelijke beperking. Ons cruiseschip stond daarin centraal. In juli verscheen in Het Parool een uitgebreid artikel over het toegankelijkheidsproject 'Onbeperkt Eropuit'. Omroep Brabant deed live verslag van één van onze ballonvaarten in november. In 'MAX Maakt Mogelijk' speelde de Zonnebloemauto in november een rol van betekenis bij een wensvervulling van een scootmobielgebruiker. Ook besteedde de RTL4 tv-programma's 'Koffietijd' twee keer en '5 Uur Live' één keer aandacht aan de Zonnebloem. Daarnaast waren veel lokale afdelingen bezig met lokale en regionale media-aandacht. Daarin waren ze uiterst succesvol.

- Ook op sociale media groeit het netwerk van de Zonnebloem. Per 31 december 2017 stond het aantal volgers via LinkedIn (zakelijke markt) op 2.314. Het aantal Facebookvolgers groeide naar 94.532 en Twitter naar 3.282 volgers. Ook groeide de Zonnebloem op Instagram. Per 31 december 2017 was het aantal Instagram-volgers 1.140.

4.3 Wat liep anders dan gepland?

- In 2017 werd een onderzoek gehouden naar de tevredenheid van vrijwilligers over de Zonnebloem in het algemeen en de communicatiemiddelen in het bijzonder. Hoewel de communicatiemiddelen goed zijn beoordeeld, daalde het algemeen oordeel over de Zonnebloem en het vertrouwen dat ze in de organisatie hebben. Het gemiddeld rapportcijfer dat vrijwilligers geven lag in 2015 tussen de 8,3 en de 7,7 en is in 2017 gedaald naar een cijfer tussen de 8,1 en een 7,3. In 2017 hebben we ook voor het eerst het vertrouwen dat vrijwilligers hebben in de Zonnebloem als organisatie gemeten. De resultaten laten zien dat het vertrouwen op een lager niveau ligt dan gewenst. Redenen hiervoor staan in paragraaf 4.1 vermeld. In 2018 zijn serieuze stappen gezet om vrijwilligers beter, eenduidiger en tijdiger te informeren over strategische beleidskeuzes. Ook werd er in mei een extra Nationale Vergadering gehouden waarbij het onderwerp communicatie en de omgang met elkaar hoog op de agenda stond. Een onderzoek in oktober 2018 moet uitwijzen in hoeverre onder andere deze inspanningen bij hebben gedragen aan een groei in de tevredenheid en het vertrouwen.
- Hoewel er veel energie in is gestoken is het niet gelukt om zoals gepland in 2017 een nieuw, sneller en gebruiksvriendelijkere versie van Mijn Zonnebloem, het extranet voor vrijwilligers, op te leveren. Inmiddels heeft deze oplevering plaatsgevonden. Het is in 2017 niet gelukt de Online Afdelingsadministratie storingvrij te gebruiken.

“Het was
weer net
als vroeger”

“Mijn papa zit in een rolstoel door een operatie die niet goed ging. Daardoor kan hij minder met mij spelen dan eerst. Elk weekend ga ik bij hem op bezoek en dan wil ik samen allemaal leuke dingen doen. In het zwembad met de bal spelen, of knuffelen en stoeien op de bank. Net als vroeger. Maar hij kan nu niet alles meer. Dat weet ik wel, maar het maakt me soms wel verdrietig. Dan vertelt papa gelukkig wat we wel samen kunnen doen. Zoals een dagje dierentuin. Ook zijn we samen een dagje naar

het strand geweest met de auto van de Zonnebloem. Daar kon hij zo met zijn rolstoel in rijden. Op het strand kon hij in een speciale rolstoel waarmee je over het zand kan rijden. Je kon er zelfs mee in zee. Ik was heel blij om weer met papa over het strand te rennen. We konden zelfs tot aan het water komen. En met onze voeten in de zee. Die dag was ik echt blij.”

Lotte Oerlemans, dochter van deelnemer Marco

5 Financieringsvorm die solidariteit en samenwerking stimuleert

5.1 Inleiding

Voor de financiering van haar activiteiten is de Zonnebloem afhankelijk van de Nederlandse samenleving. We beogen duurzame relaties aan te gaan met onze particuliere en zakelijke donateurs, maar verschillende trends en ontwikkelingen leidden er toe dat traditionele fondsenwerving onder druk staat. Zo groeit de belangstelling van donateurs voor kortere verbintenissen met concrete, voor hen overzichtelijke, doelen nog steeds. Verder geven donateurs in toenemende mate – en bij voorkeur lokaal – aan single-issuedoelen, én is er een toename van kleinschalige initiatieven van bekenden voor een goed doel, zoals gesponsorde hardloopwedstrijden of fietstochten.

In 2017 is de Zonnebloem doorgegaan met de twee (voor de Zonnebloem nieuwe) wervingskanalen die in 2016 voor het eerst werden ingezet: straatwerving en online fondsenwerving. Online is vooral ingezet op campagnes via Facebook. Via Facebook kwam de Zonnebloem in contact met nieuwe potentiële donateurs.

Het grootste deel van de financiering van de activiteiten wordt door de vrijwilligers in de afdelingen zelf opgebracht, door bijvoorbeeld lokale sponsoring en lotenverkoop. De huidige manier waarop deze lokale fondsenwerving wordt verdisconteerd in de interne financiering voldoet niet meer. Het streven is te komen tot een evenwichtige verdeling van de donateurs- en lotengelden over plaatselijke, regionale, provinciale afdelingen en het Nationaal Bureau zodat elk verenigingsorgaan zijn taak naar behoren kan vervullen. In september 2017 is groen licht gegeven voor een uitwerking van een voorstel voor een nieuwe financieringsvorm. Hiervoor worden klankbordgroepen ingezet. Ook is het belangrijk dat de landelijke en plaatselijke fondsenwervende acties goed zijn afgestemd zodat we elkaar niet 'voor de voeten lopen'.

5.2 Wat hebben we in 2017 gedaan en bereikt?

- Na een succesvolle pilot in 2016 is in 2017 straatwerving voortgezet om donateurs te vinden en binden aan de Zonnebloem. Via straatwerving zijn 4.953 structurele donateurs geworven, waarvan 524 specifiek voor de Zonnebloemauto. Deze donateurs doneren gemiddeld € 7,78 per maand.
- Als onderdeel van de crossmediale campagne 'Help ze vooruit' zijn Facebookcampagnes ingezet. Via deze campagnes hebben we 10.000 mensen weten te bewegen open te staan voor nadere informatie over de Zonnebloem. Van deze mensen is 10% daadwerkelijk donateur geworden. Daarnaast hebben we als onderdeel van dezelfde campagne online een kleine 1.500 donaties ontvangen.
- De Zonnebloem participeert in het NOV-project 'Vrijwillig Dichtbij' en ontvangt daarvoor subsidie. In 2017 ontvingen we € 75.000.

5.3 Wat liep anders dan gepland?

- Het 'Kom in actie-platform' werd in 2016 gelanceerd. Dit platform biedt vrijwilligers, deelnemers en derden de mogelijkheid om te crowdfunden. In 2017 hebben er presentaties plaatsgevonden om afdelingen wegwijs te maken op dit fondsenwervend platform. Hoewel er stappen zijn gezet in het bewust maken van vrijwilligers en zij het belang in zien van lokale fondsenwerving en de mogelijkheden van crowdfunding, gebruiken afdelingen in de praktijk het platform nauwelijks. De werkgroep Amsterdam was de eerste succesvolle gebruiker. Zij haalden € 1.250 via dit platform op.
- Eén van de belangrijkste inkomstenbronnen van de Zonnebloem is de loterij. De verkoop van loten neemt de laatste jaren af. Het streven voor 2017 was wat lotenverkoop betreft gelijk te blijven aan 2016. Helaas is dat niet gelukt. Er werden door Zonnebloemafdelingen 59.047 minder loten verkocht. Dit is een afname van 6%. Naast verkoop via afdelingsvrijwilligers was het net als in 2016 mogelijk om via internet loten aan te schaffen. De verkoop via dit kanaal steeg van 3.971 naar 8.207 loten. Er is € 1.978.844 opgehaald met de lotenverkoop.

“Wij willen dat
onze nalatenschap
goed terecht
komt”

“Mijn vader woonde vanwege de gevolgen van een beroerte in een verpleeghuis. Samen met mijn moeder zou hij eindelijk weer eens op vakantie gaan, op het Zonnebloemschip. Maar voor het zover was, overleed mijn moeder. Ik ging daarom zelf met mijn vader mee op reis en maakte het vrijwilligerswerk van dichtbij mee. Ik vond het mooi om te zien hoe mijn vader opfleurde van alle persoonlijke aandacht die hij van de vrijwilligers kreeg. Hij kwam thuis met nieuwe energie. Mijn man en ik hebben toen besloten dat we het Zonnebloemwerk willen steunen en zijn donateur geworden. Ook toen

we ons testament opmaakten dachten we aan de Zonnebloem. Wij hebben geen kinderen en willen dat onze nalatenschap goed terecht komt. We vinden het belangrijk om ons geld na te laten aan organisaties die passen bij wat wij van betekenis vinden in ons leven. Het geeft ons een heel prettig gevoel om zo een steentje te kunnen bijdragen aan het werk van de Zonnebloem.”

Cora, donateur

Nationale Vereniging de Zonnebloem is een vrijwilligersorganisatie die door vrijwilligers wordt bestuurd. De vrijwilligers vormen dan ook de leden van de vereniging. De besluitvorming komt democratisch tot stand en wordt via een getrapte communicatiestructuur binnen alle lagen van de vereniging gedeeld. De vrijwilligersorganisatie wordt ondersteund door een Nationaal Bureau met betaalde krachten.

6.1 Organisatie

Plaatselijke, regionale en provinciale afdelingen

Ultimo 2017 vormen 37.926 vrijwilligers de basis van de Zonnebloem. Daarvan zijn er 6.496 als vakantievrijwilliger actief. De overige vrijwilligers zijn georganiseerd in 1.090 plaatselijke afdelingen, die op hun beurt verenigd zijn in 110 regionale afdelingen en tot slot worden overkoepeld door 11 provinciale afdelingen. Het is een getrapte communicatiestructuur, geen hiërarchische structuur. Elke afdeling heeft een de-facto bestuur en vaardigt kandidaten af naar het hoger gelegen verenigingsorgaan:

- plaatselijke afdelingen naar regionale afdelingen.
- regionale afdelingen naar provinciale afdelingen.
- provinciale afdelingen (drie per provincie) naar de Nationale Vergadering.

De Zonnebloem heeft op dit moment in een aantal provincies geen provinciaal bestuur:

- In Limburg komen alle regiovoorzitters bijeen in een provinciaal platform. Het districtshoofd bereidt de vergadering voor en is technisch voorzitter. In de vergadering wordt het provinciaal jaarplan vastgesteld; ook een vereiste voor de subsidie van de provincie Limburg. Een belangrijk deel van de subsidie wordt besteed aan deskundigheidsbevordering: hoe samenwerking met andere organisaties kan worden gestimuleerd en het bouwen van relevante netwerken bevordert. De drie afgevaardigden aan de Nationale Vergadering zijn door de provinciale vergadering gekozen.
- In Gelderland zijn er drie clusters gevormd. Uit elke cluster is een regiovoorzitter afgevaardigde bij de Nationale Vergadering. De clusters bespreken alle relevante onderwerpen binnen de clusters en met elkaar onderling.
- De provincie Noord-Holland werkt met een provinciaal platform. Dat bevalt vooralsnog goed. De afgevaardigden naar de Nationale Vergadering zijn door het laatste provinciale bestuur gekozen.

De donateurs maken geen deel uit van de verenigingsstructuur.

Ondersteuning Nationaal Bureau

De vrijwilligers van de Zonnebloem krijgen ondersteuning van een betaalde organisatie: het Nationaal Bureau in Breda. Eind 2017 werkten er bij het Nationaal Bureau 96 medewerkers (73,4 voltijdbanen).

Bekijk [hier](#) het organigram van het Nationaal Bureau.

6.1.1 Wat heeft het Nationaal Bureau in 2017 gedaan en bereikt?

- De Wet op Ondernemingsraden verplicht de werkgever advies te vragen aan de ondernemingsraad bij 'een belangrijke inkrimping van de werkzaamheden van de onderneming'. Door het stoppen met landelijk georganiseerde vakanties vervalt een aanzienlijk deel van de werkzaamheden die op het Nationaal Bureau wordt uitgevoerd. De Ondernemingsraad heeft na diverse vragenrondes uiteindelijk positief geadviseerd onder voorwaarden. Vervolgens heeft de inkrimping van het personeelsbestand plaatsgevonden.
- In totaal hebben 26 medewerkers de organisatie verlaten. Als gevolg van de reorganisatie is daarvan met tien medewerkers een vaststellingsovereenkomst gesloten. Zes personen vonden een nieuwe baan elders en bij vier medewerkers is een tijdelijk dienstverband niet verlengd. De overige zes personeelsleden hebben de Zonnebloem verlaten om diverse redenen maar niet gerelateerd aan de reorganisatie. In eerste instantie kromp de afdeling Vakanties & Evenementen met 11 medewerkers.

Ten behoeve van het nieuwe vakantieconcept zijn er twee functies bijgekomen voor de duur van het project (1,5 fte).

- Een externe partij heeft een ICT-audit uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT-beheersingsmaatregelen (informatiebeveiliging, rekencentrum & netwerkbeheer en wijzigingsbeheer) op het Nationale Bureau. De ICT-audit is goed verlopen. Uit de audit is een aantal aandachtspunten naar voren gekomen die deels in 2017 werden opgepakt. De overige aandachtspunten worden in 2018 geagendeerd.
- Vooruitlopend op één van de actiepunten is een handboek ICT opgesteld met daarin alle ICT-processen, omschrijvingen van de procedures, wijzigingen in het beheer en doelstellingen voor de toekomst.
- Er is een nieuw ziekteverzuim- en arbobeleid opgesteld, in navolging van de samenwerking met een nieuwe bedrijfsarts die de methodiek van het 'eigen regiemodel' aanhangt. Dit model is verder doorgevoerd.
- Het ziekteverzuim is verder afgenomen van 4,3% in 2016 naar 3,3% voor het Nationaal Bureau en is daarmee onder het streefpercentage van 4% gekomen.

6.1.2 Wat ging anders dan gepland?

- Voor de afdeling Vakanties & Evenementen op het Nationaal Bureau vormde het draaien van nog een volledig vakantie seizoen een grote uitdaging. Dat kwam niet alleen omdat een paar medewerkers het gedwongen vertrek eind 2017 niet afwachtten en al eerder afscheid namen, maar vanzelfsprekend ook omdat de medewerkers onzeker waren over hun eigen toekomst en de sfeer bedrukt was.
- Het laatste basisonderdeel van het oorspronkelijke ICT-project 'Pit' was Mijn Zonnebloem, dat eerst werd vernieuwd en dan verbeterd. De vernieuwing liep niet volgens planning omdat voortschrijdend inzicht aanleiding gaf tot aanpassingen gedurende het proces en die leidden tot vertraging. Veel gebruikers ondervonden nog steeds hinder: met name de snelheid en betrouwbaarheid van de opgeslagen data waren onvoldoende. Begin juni werd een aanpassing doorgevoerd die vooral het inloggen en het laden van achterliggende pagina's sneller maakten.
- De inrichting van de ICT-beheerorganisatie verloopt niet eenvoudig. Naast het beschrijven van de processen en procedures zijn er beheersmaatregelen opgesteld die in 2018 geïmplementeerd worden. Serviceniveau-overeenkomsten werden herbezien en heronderhandeld of opgezegd. De huidige inrichting van CRM geeft nog beperkte managementinformatiemogelijkheden.
- In mei was er sprake van een datalek. Alle betrokkenen hebben hierover een persoonlijke brief gekregen. Er is melding gedaan aan de Autoriteit Persoonsgegevens.
- De registratie van klachten behoeft nog verbetering. In de fase waarin het CRM-systeem nu is, is het niet eenvoudig uitspraken doen over het aantal en de aard van ontvangen klachten.
- Personeel & Organisatie is aan enkele projecten niet toegekomen door de veelheid aan werk gerelateerd aan begeleiding van medewerkers in het kader van de reorganisatie.

6.1.3 Ondernemingsraad

- De ondernemingsraad heeft een druk jaar gehad dat begon met het bekrachtigen van het besluit het vakantieaanbod in te krimpen. Dat leidde niet alleen tot onrust op het hele Nationaal Bureau maar ook tot het gedwongen afscheid van een aantal medewerkers. De OR heeft positief geadviseerd op de adviesaanvraag van de directie, onder voorwaarden.
- Verder heeft de OR een bijdrage geleverd aan het opgestelde profiel voor een nieuwe directeur en had een OR-lid zitting in de sollicitatiecommissie.
- De OR overlegt maandelijks, formeel dan wel informeel, met de bestuurder. Naast de jaarlijkse Art.24-vergadering heeft de OR nog een extra overleg over onder andere de reorganisatie gehad met het lid van Nationaal Bestuur dat werknemerszaken als aandachtsgebied heeft.
- Eind 2017 is er een verkiezingsronde geweest voor twee nieuwe leden van de OR. Er werden twee nieuwe leden geworven die per 1 januari 2018 aan de slag zijn gegaan.
- Alles overziend is in overleg met de directie besloten de arbeidsvoorwaarden 2015-2016 met twee jaar te verlengen, tot eind 2018.

6.2 Bestuur en toezicht

In 2016 is de Erkenningregeling Goede Doelen ingevoerd, een normenstelsel gebaseerd op zelfregulering. De Erkenningregeling is onderdeel van het Validatiestelsel, een systeem van verantwoording en toezicht dat de sector, vertegenwoordigd door de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF), heeft ontwikkeld. Het Validatiestelsel is een direct voortvloeisel uit het in 2011 gesloten convenant 'Ruimte voor geven' tussen SBF en de overheid. In dit convenant zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen overheid en de sector, over het vergroten van transparantie en het versterken van het publieksvertrouwen.

Voor het fondsenwervende deel van de sector heeft dit geleid tot een nieuwe erkenningregeling met gemoderniseerd toezicht. Voor de goedbedoelensector is toezicht op inkomsten, goed bestuur en bestedingen een vanzelfsprekend vereiste. Er komt meer aandacht voor de resultaten van organisaties en de maatschappelijke betekenis daarvan. Met de invoering van de regeling zijn alle keurmerken, zoals het CBF-Keur, vervangen door de nieuwe Erkenning.

De Zonnebloem is sinds juli 2016 een 'Erkend Goed Doel'. Toezicht op de Erkenningregeling ligt bij het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF).

Voor het normenstelsel is de SBF Code Goed Bestuur als één van de voedingsbronnen gebruikt. Het Nationaal Bestuur onderschrijft de principes van de Code Goed Bestuur en legt conform die principes verantwoording af over:

- A. Besturen en toezicht houden
- B. Besteding van de middelen (interne beheersing)
- C. Omgang met belanghebbenden

A. Besturen en toezicht houden

De fijnmazige, getrapte structuur van de Zonnebloem maakt in alle lagen dialoog en werkelijk contact mogelijk. Mensen kennen elkaar en dat zorgt voor binding. Bovendien is het erg belangrijk om draagvlak te creëren, want het zijn per slot van rekening de vrijwilligers zelf die het beleid uitvoeren.

Nationale Vergadering (ledenraad)

Elke provinciale vergadering kiest uit haar leden drie afgevaardigden. De 33 afgevaardigden vormen de Nationale Vergadering. Die zorgt ervoor dat de stem van de vrijwilligers - de leden - meegenomen wordt in de koers van de vereniging. Het hoogste besluitvormende orgaan houdt toezicht op het beleid en de verantwoording van de vereniging. Ze toetst of de activiteiten van de vereniging zijn gericht op realisering van de doelstelling van de vereniging, keurt onder meer jaarrekening, jaarverslag, jaarplan en begroting goed en benoemt de leden van het Nationaal Bestuur.

Bekijk **hier** de samenstelling van de Nationale Vergadering.

Wat heeft de Nationale Vergadering gedaan en bereikt in 2017?

Naast het statutair vastgelegde aantal van vier vergaderingen per jaar vond in mei 2017 een extra ingelaste vergadering plaats. De Nationale Vergadering kwam in 2017 dus vijf keer bijeen. Behalve de reguliere onderwerpen als halfjaarcijfers e.d., kwamen enkele voor de vereniging heel belangrijke (beleidsmatige) onderwerpen ter sprake. In maart is uitvoerig ingegaan op het besluit te stoppen met nationaal georganiseerde vakanties met uitzondering van de vakanties aan boord van MPS de Zonnebloem. Uiteindelijk is dit besluit onder voorwaarden bekrachtigd door de Nationale Vergadering. De voorwaarden betreffen het instellen van een werkgroep die zich buigt over mogelijke alternatieven voor de vakanties én een uit te voeren onderzoek naar de 'Organisatie, communicatie en structuur van de vereniging'.

In mei werd een extra vergadering ingelast om het proces van besluitvorming, de onderlinge verhoudingen en de wijze waarop draagvlak binnen de vereniging wordt verkregen onder de loep te houden. De vergadering is afgesloten met het maken van een aantal afspraken met als uiteindelijk doel de besluitvormingsprocessen in de vereniging te verbeteren en transparanter te maken.

In de vergadering van september werden het voorstel voor een alternatief vakantieaanbod gepresenteerd waarmee werd ingestemd alsook het voorstel voor het toegezegde onderzoek en dit uit te laten voeren door een externe partij. Verder ging de Nationale Vergadering akkoord met het ontwikkelen van een nieuw voorstel Financieel Beleid door het organiseren van klankbordgroepen.

In de decembervergadering ten slotte presenteerde het geselecteerde bureau Kuperus & Co. dat onderzoek had gedaan naar de 'Organisatie, communicatie en structuur van de vereniging' de eerste bevindingen en op basis daarvan enkele aanbevelingen. Zo gaf het bureau bijvoorbeeld de adviezen om de verenigingsstructuur te versterken en te vereenvoudigen en om vernieuwingskracht te organiseren. Verder gaf de Nationale Vergadering groen licht voor het uitwerken van de pijlers van de 'Visie op de toekomst' (Dichtbij, De deur uit, en Aangesloten zijn) naar een meerjarenplan 2019-2023.

Nationaal Bestuur

Het Nationaal Bestuur bestuurt de vereniging. De bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen voor hun werkzaamheden geen bezoldiging. Het Nationaal Bestuur heeft het gros van haar bestuurlijke taken overgedragen aan een betaalde directie, bestuurt op hoofdlijnen en houdt toezicht op de directie. Het Nationaal Bestuur legt verantwoording af aan de Nationale Vergadering.

De verantwoording van het Nationaal Bestuur aan de Nationale Vergadering en het toezicht van het Nationaal Bestuur op de directie richten zich op de vragen:

- Zijn de activiteiten van de vereniging gericht op het realiseren van de doelstelling?
- Worden de beschikbare middelen efficiënt en effectief besteed?
- Zijn de methoden om de middelen voor de doelstelling bij elkaar te krijgen efficiënt, effectief en fatsoenlijk?
- Wordt zorgvuldig omgegaan met vrijwilligers die hun diensten aanbieden?
- Functioneert de vereniging professioneel en wordt ze adequaat beheerst?

De verantwoording aan de Nationale Vergadering vindt halverwege het boekjaar plaats via een halfjaarrapportage en na afsluiting van het jaar via de jaarrekening. Tegelijk met de halfjaarrapportage wordt ook aandacht besteed aan de contouren van de plannen voor het volgende jaar, die daarna verder worden uitgewerkt in een jaarplan en begroting. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de financiële realisatie in het voorafgaande jaar. Voor zowel de inrichting van de begroting als voor de jaarrekening worden de richtlijnen van de Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Instellingen gevolgd.

Wat heeft het Nationaal Bestuur gedaan en bereikt in 2017?

Het Nationaal Bestuur is in 2017 acht keer bijeengekomen, waarvan vier keer in combinatie met de Nationale Vergadering. In de formele vergadercyclus werden de jaarrekening en het jaarverslag over 2016, de halfjaarrapportage 2017, en het jaarplan en de begroting 2018 besproken. Verder heeft het bestuur zich vanzelfsprekend gebogen over dezelfde majeure onderwerpen die aan de Nationale Vergadering zijn voorgelegd en de begroting 2017 mee helpen bewaken.

Bekijk [hier](#) de samenstelling van het Nationaal Bestuur.

Evaluatie

Het Nationaal Bestuur evalueert zichzelf jaarlijks door kritisch te kijken naar haar functioneren in de diverse rollen, zoals die van toezichthouder, werkgever, adviseur en klankbord. Dit jaar heeft het bestuur zichzelf geëvalueerd aan de hand van een vooraf ingevulde vragenlijst en hebben de leden daarna de overeenkomsten en verschillen kritisch besproken. Naar aanleiding van de aanbevelingen van Kuperus & Co. beziet het bestuur in een later stadium of het bestuursmodel waar destijds voor is gekozen – een bestuur op afstand – nog het beste model is voor de toekomst.

Directie

Directeur Marc Damen ondersteunt het Nationaal Bestuur en de Nationale Vergadering bij het voorbereiden en uitvoeren van beleid. Hij geeft daartoe leiding aan de vrijwilligersorganisatie en aan de betaalde krachten van het Nationaal Bureau. Per kwartaal legt hij verantwoording af aan het Nationaal Bestuur en informeert hij het bestuur over de gang van zaken.

Wat heeft de directie onder meer gedaan en bereikt in 2017?

- Op 1 augustus volgde Marc Damen, Noud van Rooij op als directeur.
- In het eerste kwartaal van 2017 leek er duidelijkheid te komen inzake de nalatenschap van de heer Broekhuis. In maart heeft de rechtbank het eindvonnis in deze zaak uitgesproken. Het oordeel van de rechter is dat het testament rechtsgeldig is. In juni is de familie – zoals verwacht – in hoger beroep gegaan. Behandeling van dit beroep heeft niet meer in 2017 plaatsgehad.
- In het begin van het jaar is veel tijd besteed aan het luisteren naar de kritische geluiden uit de vrijwilligersorganisatie naar aanleiding van de besluitvorming rondom het stoppen met op landelijk niveau georganiseerde vakanties, met uitzondering van de vaarvakanties.
- De nieuwe directeur heeft verscheidene vergaderingen, activiteiten en bijeenkomsten bijgewoond teneinde de vrijwilligersorganisatie te leren kennen.
- De directie had maandelijks, formeel dan wel informeel, overleg met de Ondernemingsraad.
- De directeur bracht werkbezoeken aan het schip MPS de Zonnebloem.
- 2017 stond voor de directie in het teken van het herstellen van het vertrouwen van de vrijwilligersorganisatie in Nationaal Bestuur en Nationaal Bureau.

Voor specifieke onderdelen laten het Nationaal Bestuur en/of de directie zich adviseren door commissies die eveneens uit vrijwilligers bestaan:

- De Auditcommissie, die het Nationaal Bestuur en de Nationale Vergadering bijstaat in de uitoefening van het financiële toezicht. De commissie bestaat uit twee leden van het Nationaal Bestuur, waaronder het bestuurslid met het aandachtsgebied financiën, drie leden van de Nationale Vergadering en twee externe leden. De rol en taak van de commissie zijn opgenomen in een reglement. De Auditcommissie kwam in 2017 drie keer bijeen.
- De Vakantie Adviescommissie (VAC), die het Nationaal Bestuur via de directie adviseert over vakantiezaken. Doel van de VAC is het bijdragen aan de bewaking en verdere ontwikkeling van de kwaliteit van de Zonnebloemvakanties. De VAC kwam in 2017 drie keer bij elkaar.

Andere entiteiten

Behalve de Nationale Vereniging heeft de Zonnebloem nog twee entiteiten:

- Motorpassagiersschip de Zonnebloem B.V., die het vakantieschip, MPS de Zonnebloem, exploiteert. De vereniging is enig aandeelhouder. Eind 2017 waren op het vakantieschip van de Zonnebloem 14 bemanningsleden werkzaam (12,4 voltijdbanen).
- Stichting Rondvaartboot de Zonnebloem, die de rondvaartboot van de Zonnebloem exploiteert. De vereniging vormt het bestuur van de stichting. Er is geen personeel in dienst van de Stichting Rondvaartboot. De rondvaartboot is in 2016 uit de vaart genomen en staat in de verkoop.

De jaarrekeningen van deze entiteiten die statutair in Breda zijn gevestigd, zijn via het Nationaal Bureau op te vragen.

B. Interne beheersing

Voor een goede interne beheersing is het goed inrichten en structureren van de administratieve organisatie en de interne beheersing een voorwaarde. Hiertoe behoren onder meer de werking van de interne risico-beheersings- en beheersmaatregelen en de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de accountant.

Risicomanagement

Voor een goededoelenorganisatie vormt reputatieschade het belangrijkste risico. Negatieve publiciteit over de eigen organisatie, maar ook van elk ander goed doel in Nederland, terecht of onterecht, kan zijn weerslag hebben op de goede naam en faam van een goed doel. Met consequenties voor de relatie met deelnemers, vrijwilligers en donateurs. De Zonnebloem werkt hard aan de optimalisering van integraal risicomanagement. Op basis van een omgevingsanalyse en de marktpositie worden vooral strategische en operationele risico's beschreven en beoordeeld op de mate waarin de Zonnebloem bereid is deze risico's al dan niet af te dekken. In onderstaand overzicht worden ook de maatregelen beschreven die zijn getroffen om de voornaamste risico's en onzekerheden te beheersen.

Beoordeling risico's

Om alle risico's te beoordelen en te vergelijken, worden de risico's gewogen op basis van een schatting van de kans dat het risico zich voordoet en een schatting van de impact van de gevolgen op het behalen van de doelstellingen van de organisatie. De impact is niet alleen gebaseerd op de financiële consequenties voor de organisatie, maar ook op de reputatie van de Zonnebloem. Er is onderscheid gemaakt tussen risico's waarop kan worden gestuurd en risico's waarop niet kan worden gestuurd, maar die wel kunnen worden beïnvloed.

Risicobeheersing en interne controle

Onder andere de volgende beheersingsinstrumenten zijn reeds operationeel:

- financiële rapportages op maand-, kwartaal- en jaarbasis;
- voortgangsrapportages op kwartaal- en jaarbasis;
- treasurybeleid;
- periodieke privacy audit;
- covenant horizontaal toezicht;
- autorisatiematrix voor het aangaan van betalingen en verplichtingen;
- periodieke bespreking van de financiële resultaten en plannen met Audit Commissie en Nationaal Bestuur;
- opvolgen van de aanbevelingen uit de Management Letter van de accountant;
- periodieke controles bankmutaties afdelingen;
- gedragscode en belanghebbendenreglement.

Welke instrumenten worden ontwikkeld of worden in loop van 2018 operationeel?

- Actualisering Kritieke Prestatie Indicatoren;
- Verder opzetten nieuw rapportagesysteem voor managementrapportage;
- Verder optimaliseren geautomatiseerde beheersingsmaatregelen;
- In het kader van horizontaal toezicht: in kaart brengen van het fiscale landschap (fiscale risico's en beheersingsmaatregelen) omtrent de omzetbelasting.

¹ *Risico is een situatie waarin alle mogelijke uitkomsten van een beslissing bekend zijn maar niet welke zich zal voordoen. Denk bijvoorbeeld aan het werpen van een dobbelsteen. Risico's zijn meetbaar. Er is daarentegen sprake van onzekerheid als niet alle mogelijke uitkomsten of gevolgen van eigen handelen bekend zijn, bijv. als die gevolgen de langere termijn betreffen zoals bij investeringsbeslissingen, beslissingen over het pensioen of het kopen van een huis.*

	Beheersingsmaatregel	Risico-bereidheid	Impact	Waarschijnlijkheid
Strategische risico's				
<p><u>Imagoschade als gevolg van een incident intern of extern.</u> Een incident kan van alles zijn (fysiek ongeluk, fraude, datalek, maar ook negatieve publiciteit van collega-goed doel). Inherent aan het woord is dat de gebeurtenis onvoorzien en storend is en het is van groot belang alles te doen om incidenten te voorkomen en processen op orde te hebben.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Op het schip periodieke calamiteitenoefening. - Selectiecriteria externe partijen (compliant). - Diverse verzekeringen. - Procedures en richtlijnen. - Vertrouwenspersoon. - Afdeling Online voor snelle reactie op social media. - Afdeling communicatie (o.a. woordvoerder). - Alle medewerkers als ambassadeur van de Zonnebloem bij incidenten. 	●	●●●	●●
<p><u>Onderbezetting van activiteiten, evenementen en vakanties door spanning tussen het aanbod van de Zonnebloem en de vraag van deelnemers.</u> Het is zaak wensen en verwachtingen van deelnemers goed te monitoren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van KTO's en bevindingen analyseren en hierop inspelen. - Gebruikmaken van diverse adviesorganen. - Periodiek onderzoek naar wensen/verwachtingen van deelnemers. - Flexibel inkoopbeleid. 	●●	●	●
Operationele risico's				
<p><u>Onderbezetting van activiteiten of vakanties door onvoldoende beschikbaarheid van gekwalificeerde vrijwilligers, waaronder verpleegkundigen en verzorgende vrijwilligers.</u> Alles valt of staat met de beschikbaarheid van vrijwilligers, bij vakanties specifiek van verpleegkundigen met juiste BIG-registratie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actieve aandacht voor werving en het behouden van vrijwilligers. - Deskundigheidsbevordering - Betere selectie en intake nieuwe vrijwilligers. - Functioneringsgesprekken. 	●	●	●
Financiële risico's				
<p><u>Discontinuïteit: baten en lasten niet in verhouding</u> Geld wordt gegeven door donateurs om te worden uitgegeven en soms wordt gewerkt met een negatieve begroting om te voorkomen dat reserves groeien. Echter, baten en lasten moeten in balans blijven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Planning & control-cyclus (opstellen begroting, analyse realisatie t.o.v. werkelijkheid, analyseren verschillen, tussentijds bijsturen). - Aanhouden van flexibel personeelsbestand. - Aanhouden continuïteitsreserve om negatieve resultaten te dekken. 	●	●●●	●

● Laag ●● Gematigd ●●● Hoog

	Beheersingsmaatregel	Risico-bereidheid	Impact	Waarschijnlijkheid
Financiële risico's				
<p><u>Wezenlijke daling waardering activa</u> Ultimo 2017 bestond de activa hoofdzakelijk, ruim 87%, uit materiële vaste activa, effecten en liquide middelen. Voor het kunnen blijven uitoefenen van haar activiteiten is het van belang dat de vereniging over deze activa, waaronder MPS de Zonnebloem, kan blijven beschikken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Materiële activa, waaronder het onroerend goed en de schepen, zijn verzekerd. - Bestemmingsreserve voor de vervanging van MPS. - In het beleggingsstatuut zijn de voorwaarden voor de vermogensbeheerder opgenomen. Statuut gaat uit van een defensief beleid. - De liquide middelen zijn nagenoeg geheel ondergebracht bij Nederlandse systeembanken. 	●	●●●	●
<p><u>Frauderisico's</u> - risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld en/of goederen aan de organisatie; - risico dat personen de financiële verslaggeving gebruiken om daar beter van te worden. Alle 1.090 lokale en 110 regionale afdelingen hebben een eigen bankrekening en beheren een deel van het Zonnebloemgeld. De kans dat iemand fraudeert is door de sociale en reële controle niet groot, maar niet ondenkbaar. In 2017 zijn er vijf dossiers bijgekomen van afdelingen waar financiële misstanden aan de hand (lijken te) zijn. Dit zijn veelal langlopende dossiers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Frauderisico maakt deel uit van permanente systeem dat gericht is op het onderkennen van bedrijfsrisico's. - AO/IB is ingericht om deze risico's te reduceren bijvoorbeeld door middel van: <ul style="list-style-type: none"> o periodieke (onaangekondigde) controle van geldstromen binnen de gehele organisatie; o maandelijks beoordelen van tussentijdse rapportage volgens de financiële administratie door de afdeling Planning & Control; o controle van de jaarrekeningen door extern accountant; o workshops voor leden van kascommissies door financieel deskundigen. - Er wordt te allen tijde aangifte gedaan bij de politie bij het vermoeden van fraude. - De wijze waarop de structuur van de organisatie is ingericht (toezichthoudend orgaan / kascommissie) aangebrachte functiescheidingen. - Beloningen werknemers zijn niet gekoppeld aan de resultaten volgens financiële verslaggeving. 	●	●	●●
<p><u>Risico's van onbekendheid met financieel beleid</u> dat kaders biedt voor het zelf werven, uitgeven en beheren van een deel van het vermogen door vrijwillige penningmeesters en/of afdelingsbesturen. Lokale en regionale afdelingsbesturen hebben een grote vrijheid van handelen binnen de kaders van beleid en statuten. Onbekendheid met het beleid en de statuten maakt dat de kaders onduidelijk zijn en dat kan leiden tot ongewenste acties.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Inrichting van AO/IB. - Inzicht in Zonboek. - Lokale monitoring door districtshoofden. - Deskundigheidsbevordering. 	●●	●	●●

	Beheersingsmaatregel	Risico-bereidheid	Impact	Waarschijnlijkheid
Technologische risico's				
<u>Voordoen van calamiteit door afhankelijkheid van IT-omgeving</u> waardoor data verloren raakt of de activiteiten van de vereniging niet uitgevoerd kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none"> - IT-beheersingsomgeving ingericht (o.a. back-up en recovery maatregelen). - Daar waar nodig zijn deskundige externe partijen ingeschakeld. - Scholing medewerkers. - Calamiteitenplan. 	●	●●●	●
Compliance risico's				
<u>Niet voldoen aan erkenningsregeling CBF (onderdeel van validatiestelsel).</u> Keurmerk is een belangrijk kwaliteitsmerk voor een goed doel. Het verlies van het keurmerk zal een grote invloed hebben op de fondsenwervende activiteiten en daarmee de beschikbare middelen voor het uitvoeren van de activiteiten in het kader van de doelstelling schaden.	<ul style="list-style-type: none"> - Inrichten vereniging conform de regelingen. - Periodieke toetsing intern en door deskundige externe partijen. 	●	●●●	●
<u>Niet voldoen aan Wbp/AVG</u> Verwerking van persoonsgegevens gaat vooral digitaal en bestanden worden opgeslagen in de 'cloud'. De verwachte impact op reputatie is aanzienlijk.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering geven aan projectplan opgesteld n.a.v. Privacy audit in 2015 en update naar AVG. - Protocol voor borging van maatregelen. 	●	●●●	●●
<u>Fiscaal niet voldoen aan relevante (fiscale) wet- en regelgeving alsmede richtlijnen.</u> Het niet voldoen van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving alsmede richtlijnen kan mogelijk imagoschade, boetes en juridisch procedures tot gevolg hebben.	<ul style="list-style-type: none"> - Periodieke bijstand van externe adviseurs. - Periodiek onderhoud met de Belastingdienst in het kader van horizontaal toezicht. - Deelname aan diverse netwerken (o.a. Goede Doelen Nederland en SNL). - Wijze waarop de structuur van de organisatie is ingericht (o.a. toezichthoudend orgaan / adviesorganen). 	●	●●	●

● Laag ●● Gematigd ●●● Hoog

	Beheersingsmaatregel	Risico- bereidheid	Impact	Waarschijnlijk- heid
Human capital risico's Nat. Bureau				
<u>Onvoldoende in staat gekwalificeerd personeel te contracteren</u> , waardoor functies (tijdelijk) niet ingevuld kunnen worden en de activiteiten op het Nationaal Bureau, niet (tijdig) uitgevoerd worden met mogelijk gevolgen voor de activiteiten gericht op de doelstelling. De oorzaak hiervan wordt deels veroorzaakt doordat voor sommige specialisaties Breda als locatie een handicap vormt. Hierdoor bestaat het risico van hogere wervingskosten of genoeg nemen met een second best.	- Aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden.	●	●●	●●

● Laag ●● Gematigd ●●● Hoog

Accountant

Het jaarrekeningentraject werd afgesloten met een goedkeurende controleverklaring van Deloitte Accountants B.V.

C. Omgang met belanghebbenden

De Zonnebloem wil vrijwilligers, deelnemers, donateurs en anderen goed informeren over wat de vereniging doet en heeft bereikt. Ook is het belangrijk dat alle belanghebbenden ideeën, opmerkingen, wensen en klachten kunnen delen en dat er iets mee gebeurt. Over al deze zaken zijn sinds 2009 afspraken vastgelegd in een belanghebbendenreglement. Het reglement wordt vermeld op de algemene website en op de website voor vrijwilligers.

Klachtenafhandeling

Klachten, vragen, opmerkingen, complimenten, ideeën en wensen worden geregistreerd. Klachten die mondeling kunnen worden afgehandeld, worden niet geregistreerd (wel geturfd). Elk kwartaal worden de rapportages daarvan besproken in het managementteam. Eventuele patronen worden aan de orde gesteld, waarna noodzakelijke verbeteringen worden doorgevoerd. De klachten worden ook opgenomen in de halfjaarrapportage aan het Nationaal Bestuur en de Nationale Vergadering.

De registratie van klachten behoeft nog verbetering. In de fase waarin het CRM-systeem nu is, kunnen we niet eenvoudig uitspraken doen over aantal en aard van de ontvangen klachten. Het Dienstencentrum van het Nationaal Bureau is het eerste aanspreekpunt voor iedereen die contact opneemt met de betaalde organisatie van de Zonnebloem en de klachten registreert.

Over de klachten die rechtstreeks naar de afdelingen gaan, kunnen we vermelden:

- Vakanties & Evenementen kreeg 140 klachten, onder andere over het stoppen met vakanties, over de aanmaning naar aanleiding van een factuur, over de annuleringsregeling en over de verkregen zorg, problemen met vakantiestaven, vakantieaccommodaties, de verzorging, de samenwerking met andere vrijwilligers, het vervoer, de administratie of onvrede met een genomen maatregel of gevoerd beleid.
- Van de 57 klachten die zijn afgehandeld door Vrijwilligersondersteuning waren er 42 van vrijwilligers die klaagden over het beleid/de regels (niet eens, bijvoorbeeld over het stoppen met de vakanties) of juist vrijwilligers die weten wat de regels zijn en een klacht indienen omdat hun afdeling zich hieraan niet houdt, bijvoorbeeld omdat de afdeling verkeerde doelgroep aanneemt of een bijdrage vraagt aan vrijwilligers. De overige klachten kwamen van deelnemers omdat ze niet werden aangenomen als deelnemer, zich niet mochten aansluiten bij de afdeling van hun keuze, om te wijzen op verschillen tussen afdelingen of over het afschaffen van het papieren tijdschrift Beleef!. Verder zijn er 70 klachten binnengekomen over het afschaffen van de vakanties. Tot slot zijn vijf gevallen van vermeende fraude of diefstal uitgezocht. Deze dossiers lopen nog.
- Marketing & Communicatie kreeg zo'n 20 klachten over de telemarketing, straatwerving en de landelijke televisiereclame.

6.3 Samenwerking

Omdat de Zonnebloem middenin de samenleving wil staan, stimuleren wij de samenwerking met andere maatschappelijke organisaties en bedrijven op zowel plaatselijk, regionaal, provinciaal als nationaal niveau. Op al deze niveaus wordt dan ook veelvuldig samengewerkt. De Zonnebloem bedankt al haar samenwerkingspartners van harte.

De Zonnebloem is lid van:

- Goede Doelen Nederland
- Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)
- Coalitie Erbij, om eenzaamheid onder de aandacht te brengen, te voorkomen en te verminderen bij – in het geval van de Zonnebloem – mensen met een lichamelijke beperking.
- Nederlandse Branchevereniging Aangepaste Vakanties (NBAV)
- Algemeen Nederlands Verbond van Reisondernemingen (ANVR)
- Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR)
- Stichting Calamiteitenfonds Reizen

De Zonnebloem werkte in 2017 samen in/met:

- De Zonnebloem is één van de veertien landelijke vrijwilligersorganisaties die samenwerken met Vereniging NOV en met het ministerie van VWS in het project 'Vrijwillig Dichtbij'. Het doel is om de landelijke organisaties meer slagkracht te geven om lokaal in te spelen op de wijzigende zorg- en welzijnsuitvoering.
- Welzorg Nederland, dat de Zonnebloemauto's verzorgt en aanpast voor gebruikers van rolstoelen en scootmobiel, en vaak ook stalt.
- Stichting Samenwerkende Non-profit Loterijen (SNL), voor het gezamenlijk exploiteren van een meerjarige loterijvergunning.
- De VriendenLoterij, om opbrengsten te genereren door zoveel mogelijk lotenkopers te werven die geormerkt voor de Zonnebloem meespelen.
- Netwerk Zorg en Welzijn / Landelijk Overleg Vrijwilligersorganisaties in Zorg en Welzijn (LOVZ).
- Partners als Paleis Het Loo, Jumbo Supermarkten en andere om te werken aan het optimaal afstemmen van ons aanbod aan de wensen en behoeften van de doelgroep, alsmede het verbeteren van toegankelijkheid en mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking.
- Seniorenorganisatie Unie KBO.
- Diverse onderwijsinstellingen en thuiszorgorganisaties.

Analyse samenwerking in 2017

De Zonnebloem vindt samenwerking met organisaties die dezelfde doelen nastreven heel belangrijk.

Samen kunnen we immers meer dan alleen.

- In 2017 heeft de Zonnebloem voor het achtste jaar gebruik gemaakt van de semipermanente vergunning die door samenwerking met andere non-profitloterijen in de SNL in 2009 is verkregen. Op 6 december 2016 heeft de Kansspelautoriteit aan de SNL een vergunning verleend voor de periode 2017 tot en met 2021.
- In 2016 werd in de VriendenLoterij voor € 451.278 met geormerkte loten meegespeeld voor de Zonnebloem; € 116.933 meer dan in 2015. De totale bijdrage van de Vriendenloterij was € 651.278.
- Ook in 2017 werkte de Zonnebloem met andere organisaties samen in de Coalitie Erbij. Landelijk is de Zonnebloem betrokken bij beleidszaken en de Week tegen Eenzaamheid. Ook – en vooral – plaatselijk werken lokale afdelingen samen met gemeenten en andere organisaties om te voorkomen dat onze doelgroep geïsoleerd raakt.

7 Financieel beheer

Uitgangspunten voor het financieel beheer zijn transparantie, verantwoording en verantwoordelijkheid en zorg voor continuïteit. Het financieel beleid van de Zonnebloem bestaat uit vermogensbeleid, beleggingsbeleid, prijsbeleid en interne financiering. De kaders hiervoor zijn beschreven en vastgelegd.

7.1 Financieel beleid

Vermogensbeleid

Instellingen met een CBF-erkenning zijn via de normen van de erkenningsregeling gehouden aan de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen' van Goede Doelen Nederland. Conform deze richtlijn vormt de Zonnebloem alleen reserves met een vooraf bepaalde bestemming. Daarnaast mag ze een continuïteitsreserve hebben van maximaal anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Aansluitend op de richtlijn 'Financieel Beheer Goede Doelen' van Goede Doelen Nederland heeft het bestuur van de Zonnebloem besloten om deze norm voor maximale hoogte van de continuïteitsreserve voor de Zonnebloem over te nemen. Op basis van de realisatie over 2017 volgt hieruit per 31 december 2017 een continuïteitsreserve van maximaal € 23,8 miljoen. De werkelijke continuïteitsreserve per 31 december 2017 van € 18,8 miljoen ligt substantieel lager dan deze € 23,8 miljoen en voldoet daarmee ruimschoots aan de norm.

Verantwoord beleggingsbeleid

Tussen de ontvangst van middelen en de daadwerkelijke besteding kan enige tijd verstrijken. In de tussenliggende periode wil de Zonnebloem deze middelen zorgvuldig en transparant beheren. Als ze langere tijd ter beschikking staan, worden ze risicomijdend belegd door een vermogensbeheerder met langjarige beleggingservaring. Zo kan een beter rendement worden behaald dan met het passief volgen van een strategische asset-mix mogelijk is. De beleggingshorizon bedraagt meer dan tien jaar, waarbij in totaal niet meer dan 20% in zakelijke waarden (aandelen) mag worden belegd.

De Zonnebloem heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid en die dient ook in het beleggingsbeleid van de vereniging zichtbaar te zijn. In 2010 heeft de Zonnebloem verantwoord beleggen ingevoerd in het totale vermogensbeheer. Dit beheer wordt uitbesteed aan F. van Lanschot Bankiers N.V. (hierna Van Lanschot). Het beheer voldoet aan de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen'.

Gekozen is voor een duurzaam beleggingsproces, waarin naast financiële data, ook niet-financiële (duurzame) data worden meegewogen. De fondsen van Van Lanschot beleggen niet in ondernemingen die in strijd handelen met 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen'. De richtlijn bestaat uit basisrichtlijnen én aanvullende richtlijnen. De basisrichtlijn adviseert instellingen om beleggingen te onderzoeken op schending van onder andere mensenrechten, corruptie, en bescherming van het milieu. De aanvullende richtlijn is opgesteld voor organisaties die strengere duurzaamheidscriteria in het beleggingsbeleid toe willen passen. Deze richtlijn omvat verdergaande uitsluiting van bedrijven die bijvoorbeeld betrokken zijn bij kernenergie, alcohol, tabak, proefdieren, pornografie, en genetische modificatie. Periodiek wordt het beleggingsuniversum gescreend door een extern dataprovider op overtreding van de richtlijn.

De afspraken over beheer, asset-mix en richtlijnen met betrekking tot de aandelen en vastrentende waarden waarin mag worden belegd, zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst. Periodiek vindt overleg plaats, waarbij de beheerder verantwoording aflegt over het naleven van de afspraken en de performance van de portefeuilles.

Prijsbeleid en interne financiering

De Zonnebloem voert een uniform prijsbeleid. Deelnemers betalen marktconforme prijzen voor de deelname aan Zonnebloemactiviteiten. En vrijwilligers worden niet financieel belast, zij betalen zelf geen bijdragen voor deelname aan activiteiten en worden gestimuleerd om gemaakte onkosten te declareren.

De interne financiering beschrijft de regelingen op het gebied van de geldstromen en administratieve processen tussen de afdelingen onderling en tussen de afdelingen en de vereniging nationaal. We hebben het dan over de verdeling van donateursgelden, de opbrengsten van de loterij, de kosten en bijdragen voor cursussen, de verzekeringen en dergelijke. Het is van belang dat de hoeveelheid geldstromen tussen alle verenigingsorganen zo klein mogelijk is. Belangrijk is ook dat de regelingen die daarbij horen niet ingewikkelder zijn dan nodig en zoveel mogelijk gestroomlijnd worden.

Auditcommissie

De Auditcommissie staat het Nationaal Bestuur en de Nationale Vergadering bij in de uitoefening van het financiële toezicht. De commissie bestaat uit twee leden van het Nationaal Bestuur, waaronder het bestuurslid met het aandachtsgebied financiën, drie leden van de Nationale Vergadering en twee externe leden. Rol en taak van de commissie zijn opgenomen in een reglement. De Auditcommissie kwam in 2017 drie keer bijeen.

Stimulering

Afdelingen die te weinig inkomsten hebben om voldoende activiteiten te organiseren, kunnen een beroep doen op het Stimuleringsfonds van de Zonnebloem. Dat geldt ook voor afdelingen die willen groeien door het aanbod verder uit te breiden met vernieuwende activiteiten en/of nieuwe deelnemers te bereiken, maar daarvoor niet voldoende geld hebben. In 2017 zijn 9 aanvragen gehonoreerd (2016: 8). Het uitgekeerde bedrag bedraagt € 15.000 (2016: € 33.000).

7.2 Financiële positie

Vanuit het oogpunt van transparantie presenteert de Zonnebloem een geconsolideerde jaarrekening, waarin alle Zonnebloementiteiten zijn verenigd. Alle entiteiten zijn statutair gevestigd in Breda. De jaarrekening van de Zonnebloem is opgesteld volgens Richtlijnen voor de Jaarverslaglegging voor Fondsenwervende Instellingen (RJ 650).

De volgende rechtspersonen zijn in de consolidatie opgenomen:

- Nationale Vereniging de Zonnebloem
- Motorpassagiersschip de Zonnebloem B.V.
- Stichting Rondvaartboot de Zonnebloem

Saldo van de baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is in 2017 € 996.000 negatief. Het resultaat is als volgt verdeeld over de verschillende entiteiten:

(x € 1.000)	Resultaat 2017	
Nationaal Bureau	- 1.109	
Afdelingen	156	
Nationale Vereniging de Zonnebloem		- 953
Motorpassagiersschip de Zonnebloem B.V.		- 9
Stichting Rondvaartboot de Zonnebloem		- 34
Saldo van baten en lasten		- 996

Het resultaat 2017 is € 4.316.000 hoger dan in 2016. De totale baten zijn met € 641.000 toegenomen ten opzichte van 2016. De bestedingen aan de doelstelling zijn bijna met € 4,3 miljoen afgenomen. De financiële baten zijn € 601.000 lager ten opzichte van 2016.

(x € 1.000)	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Vershil
Totale baten	18.169	17.528	641
Totaal besteed aan de doelstelling	14.713	18.963	- 4.250
	3.456	- 1.435	4.891
Totale kosten werving baten	3.566	3.650	- 84
Kosten beheer en administratie	1.226	1.168	58
Financiële baten en lasten	340	941	- 601
Saldo van baten en lasten	-996	-5.312	4.316

Baten

Om inzicht te geven in de ontwikkeling van de totale baten over 2017 volgt hierna een overzicht gebaseerd op de baten over 2017 met ter vergelijking de baten over 2016.

(x €1.000)

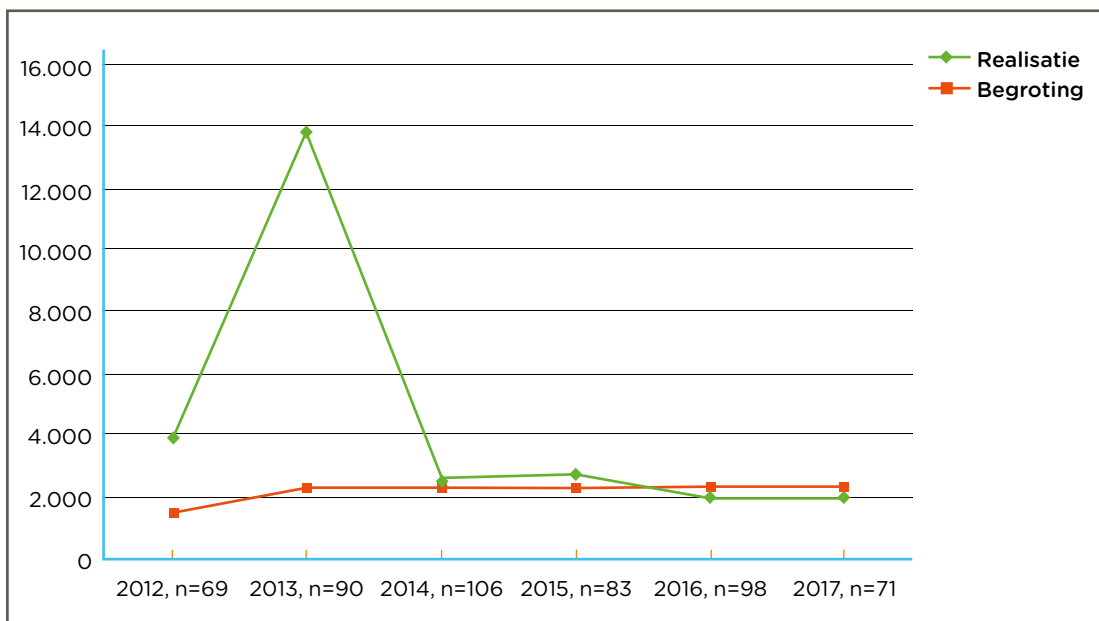
	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Vershil
Baten van particulieren	16.122	15.820	302
Baten van bedrijven	317	346	-29
Baten van loterijorganisaties	761	534	227
Baten van subsidies van overheden	543	516	27
Baten van andere organisaties zonder winststreven	251	98	153
Totaal van de geworven baten	17.994	17.314	680
Baten als tegenprestatie voor levering producten	89	136	-47
Overige baten	86	78	8
Totaal van de baten	18.169	17.528	641

Baten van particulieren

De baten van particulieren bestaan hoofdzakelijk uit structurele donateursbijdragen (€ 7,8 miljoen), opbrengst mailingen (€ 1,7 miljoen), opbrengst nalatenschappen (€ 1,9 miljoen), opbrengst loterij (€ 2,1 miljoen) en bijdragen fondsenwerving algemeen - waaronder spontane giften - (€ 1,8 miljoen).

Per saldo zijn de baten van particulieren met € 302.000 toegenomen ten opzichte van 2016. Deze toename wordt met name veroorzaakt door een stijging van de donateursbijdragen met circa € 200.000 als gevolg van succesvolle upgradeacties.

Na een daling in 2016 stabiliseren de baten uit nalatenschappen zich in 2017. De baten uit nalatenschappen bedragen in 2017 € 1.874.000 (2016: € 1.898.000) Het aantal nieuwe dossiers was 71 en het aantal lopende dossiers per 31 december 2017 is 68.

Jaarlijkse ontwikkeling baten uit nalatenschappen en jaarlijks aantal ontvangen nalatenschappen

Baten van loterijorganisatie

De stijging van de baten van loterijorganisatie wordt veroorzaakt doordat het aantal geormerkte deelnemers aan de VriendenLoterij is toegenomen als gevolg van wervingsacties. Ook heeft de Zonnebloem in 2017 een bijdrage van € 574.000 ontvangen van de VriendenLoterij ten behoeve van het toegankelijkheidsproject 'Onbeperkt Eropuit'. Hiervan is het gedeelte ad € 110.000 wat in 2017 daadwerkelijk is besteed verantwoord onder de baten over 2017.

Bestedingen

De som van de lasten is in 2017 met bijna € 4,3 miljoen afgenomen ten opzichte van 2016 en zijn daarmee ruim € 900.000 lager dan begroot over 2017.

(x € 1.000)

	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Verschil
Besteed aan doelstelling	14.713	18.963	-4.250
Kosten werving baten	3.566	3.650	-84
Kosten beheer en administratie	1.226	1.168	58
Som van de lasten	19.505	23.781	-4.276

Bestedingen aan de doelstelling

De bestedingen aan doelstelling hebben betrekking op:

(x € 1.000)

	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Verschil
Voorlichting, bewustwording en eigen activiteiten	2.217	2.878	-661
Vrijwilligersondersteuning, bezoekwerk en activiteitenbegeleiding	4.624	4.988	-364
Vakanties	4.336	7.258	-2.922
Evenementen	3.536	3.839	-303
Som besteed aan doelstelling	14.713	18.963	-4.250

De bestedingen aan doelstelling zijn in 2017 met bijna € 4,3 miljoen afgenomen ten opzichte van 2016. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere kosten vakanties van bijna € 3,0 miljoen. Dit als gevolg van het inkrimpen van het vakantieaanbod, het doorvoeren prijsverhogingen, het invoeren van een annuleringsregeling en ontvangen bijdragen zorgkosten van de reguliere zorgverlener van deelnemers in verband met verleende zorg tijdens hun vakantie.

De bestedingen aan voorlichting, bewustwording eigen activiteiten zijn met € 661.000 afgenomen ten opzichte van 2016. Dit wordt met name veroorzaakt door de lagere kosten met betrekking tot de jaarlijkse campagne van circa € 400.000 ten opzichte van 2016. In 2017 is de commercial uit 2016 gebruikt.

Totaal kosten werving baten

De totale kosten voor de werving van baten zijn met € 84.000 afgenomen ten opzichte van 2016 doordat het budget gerichter is ingezet.

Het percentage 'Wervingskosten als % van de totale baten' (wervingskosten gedeeld door de geworven baten) bedraagt 19,8% (2016: 21,1%). Het percentage 'Wervingskosten als % van de totale lasten' (wervingskosten gedeeld door de totale baten) bedraagt 18,3% (2016: 15,3%).

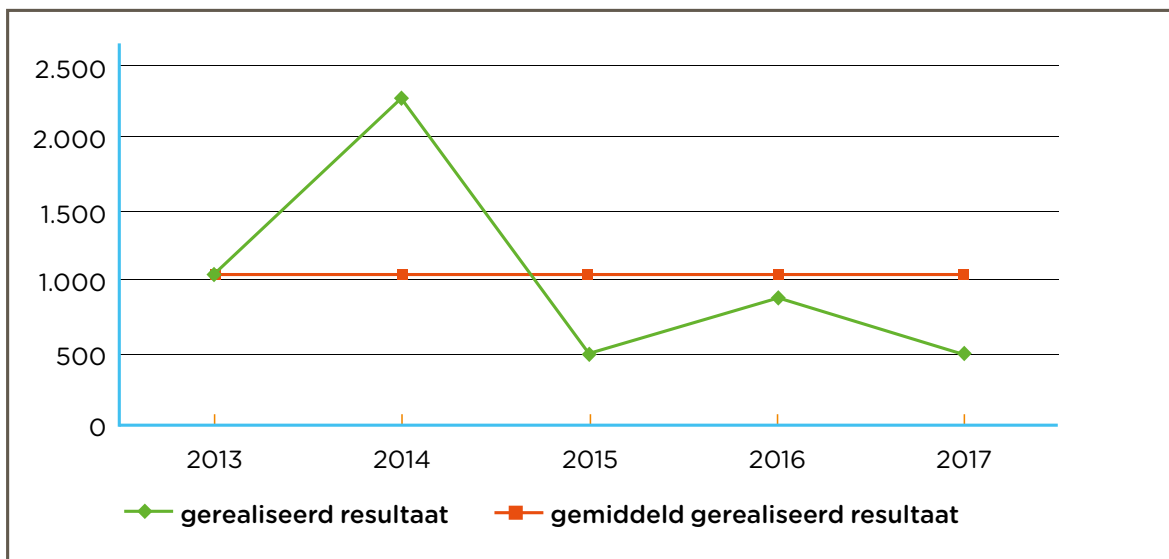
Kosten beheer en administratie

Hieronder vallen alle kosten die de organisatie maakt voor de (interne) beheersing en administratie, die niet toe te rekenen zijn aan de doelstelling of aan de werving van baten. De kosten beheer en administratie zijn met € 58.000 toegenomen ten opzichte van 2016 en daarmee € 101.000 hoger dan begroot. De stijging ten opzichte van voorgaand jaar wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere ICT-kosten voor onderhoud, services en licenties.

Het percentage kosten beheer en administratie stijgt hierdoor naar 6,3% en is daarmee 0,7% hoger (kosten beheer en administratie gedeeld door totale kosten) dan de afgelopen drie jaar (gemiddeld 5,6%).

Financiële baten en lasten

Het resultaat van de financiële baten en lasten over 2017 bedraagt € 340.000. Dit komt neer op een gerealiseerd rendement van 2,16%. Gemiddeld is over de afgelopen 5 jaar een rendement gehaald van 4,91%.

Ontwikkeling van financiële baten en lasten (x 1.000)

Financiële baten en lasten

(x € 1.000)

	2017	2016	2015	2014	2013
Rente uit spaarrekeningen en deposito's	15	40	74	160	182
Rentes uit obligaties	-	-	-	-	-
Rentelasten	-	-	-	-	-
Subtotaal rentebaten en lasten	15	40	74	160	182
Dividend	179	272	403	172	806
Gerealiseerde koersresultaten	38	326	428	289	1.221
Ongerealiseerde koersresultaten	150	351	-362	1.747	-1.114
Subtotaal koersresultaten	188	677	66	2.036	107
Totaal financiële baten en lasten	382	989	543	2.368	1.095
AF: kosten van beleggingen	42	48	21	53	53
Netto beleggingsresultaat	340	941	522	2.315	1.042
Gemiddeld belegd vermogen in jaar	15.752	17.527	21.072	23.005	23.363
Rendement uit beleggingen	2,16%	5,37%	2,48%	10,06%	4,46%
Gemiddeld jaarlijks rendement in 5 jaar (%)	4,91%				

Bestedingsratio

De bestedingsratio bestaat uit twee ratio's:

Bestedingsratio I (Doelbesteding als % van de totale lasten);

Bestedingsratio II (Totale lasten als % van de totale baten).

Bestedingsratio I bedraagt 75,4% (2016: 79,7%).

Bestedingsratio II bedraagt 107,3% (2016: 135,7%) Doordat de bestedingen hoger zijn dan de baten is het % hoger dan 100. Hiermee laten we zien dat we eerdere ontvangen baten in 2017 besteed hebben.

8 Jaarrekening

8.1 Balans

ACTIVA (x € 1.000, na bestemming saldo van baten en lasten)

	31-12-2017	31-12-2016
1 Immateriële vaste activa		
Bedrijfsmiddelen	290	451
Direct in gebruik voor de doelstelling	2.122	2.505
	2.412	2.956
2 Materiële vaste activa		
Bedrijfsmiddelen	2.359	2.642
Direct in gebruik voor de doelstelling	7.225	7.742
	9.584	10.384
3 Voorraad direct beschikbaar voor de doelstelling	35	33
4 Vorderingen en overlopende activa	2.723	3.388
5 Effecten	15.922	15.582
6 Liquide middelen	12.831	11.637
Totaal	43.507	43.980

PASSIVA (x € 1.000, na bestemming saldo van baten en lasten)

	31-12-2017	31-12-2016
7 Reserves en fondsen		
Reserves		
- Continuïteitsreserve	18.751	19.606
- Bestemmingsreserves	22.422	22.294
	41.173	41.900
Fondsen		
- Bestemmingsfondsen	159	428
Totaal reserves en fondsen	41.332	42.328
8 Voorzieningen	72	99
9 Kortlopende schulden	2.103	1.553
Totaal	43.507	43.980

8.2 Staat van baten en lasten

(x € 1.000)

BATEN

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
1 Baten van particulieren	15.489	16.122	15.565	15.820
2 Baten van bedrijven	280	317	205	346
3 Subsidies van loterijorganisaties	500	761	500	534
4 Rentebaten van subsidies van overheden	500	543	495	516
5 Baten van andere organisaties zonder winststreven	360	251	400	98
Som van de geworven baten	17.129	17.994	17.165	17.314

6 Baten als tegenprestatie voor levering producten	40	89	196	136
7 Overige baten	60	86	51	78
Som van de baten	17.229	18.169	17.412	17.528

LASTEN

Besteed aan doelstelling

8 Voorlichting/bewustwording, eigen activiteiten	2.458	2.217	2.581	2.878
9 Vrijwilligersondersteuning, bezoekwerk en activiteitenbegeleiding	4.668	4.624	4.716	4.988
10 Vakanties	2.929	4.336	4.911	7.258
11 Evenementen	3.983	3.536	3.692	3.839
Som besteed aan doelstelling	14.038	14.713	15.900	18.963

12 Wervingskosten	2.999	3.566	3.390	3.650
Kosten beheer en administratie	1.197	1.226	1.125	1.168
Som van de lasten	18.234	19.505	20.415	23.781

Saldo voor financiële baten en lasten

	-1.005	-1.336	-3.003	-6.253
--	--------	--------	--------	--------

Saldo financiële baten en lasten	281	340	414	941
---	-----	-----	-----	-----

Saldo van baten en lasten

Bestemming saldo

Toevoeging / onttrokken aan:

Besteedbaar vermogen:

- Continuïteitsreserve	271	-855	-1.719	4.528
- Bestemmingsreserves	-995	128	-339	-8.751

Vastgelegd vermogen

- Bestemmingsfondsen	-	-269	-531	-1.089
----------------------	---	------	------	--------

Saldo van baten en lasten	-724	-996	-2.589	-5.312
----------------------------------	-------------	-------------	---------------	---------------

Kengetallen

Doelbesteding als % van de totale lasten	77,0%	75,4%	77,9%	79,7%
--	-------	-------	-------	-------

Wervingskosten als % van de totale lasten	16,4%	18,3%	16,6%	15,3%
---	-------	-------	-------	-------

Kosten beheer en administratie als % van de totale lasten	6,6%	6,3%	5,5%	4,9%
---	------	------	------	------

Totaal	100,0%	100%	100,0%	100,0%
---------------	---------------	-------------	---------------	---------------

Totale lasten als % van de totale baten	105,8%	107,4%	117,2%	135,7%
---	--------	--------	--------	--------

Wervingskosten als % van de geworven baten	17,5%	19,8%	19,7%	21,1%
--	-------	-------	-------	-------

8.3 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De kasstromen hebben zowel betrekking op de posten van de balans als op de staat van baten en lasten. Door de samenvoeging en eliminatie van posten in de balans en staat van baten en lasten is er geen direct zichtbare relatie met het kasstroom.

(x € 1.000)	2017		2016	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		-996		-5.312
Aanpassingen voor:				
afschrijvingen	1.807		1.764	
voorziening	-27		-62	
		1.780		1.702
Veranderingen in werkkapitaal				
mutatie voorraad	-2		8	
mutatie vorderingen	665		820	
mutatie schulden	550		-294	
		1.213		534
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
investeringen	-463		-1.243	
aan- en verkopen beleggingen	-340		3.889	
		-803		2.646
Mutatie liquide middelen		1.194		-430
Controle mutatie liquide middelen				
Stand 1-1		11.637		12.067
Stand 31-12		12.831		11.637
Mutatie geldmiddelen		1.194		-430

8.4 Algemene toelichting

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van de Zonnebloem opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin de Zonnebloem direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Onderlinge transacties, winsten, vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op onderlinge transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

De in de consolidatie begrepen rechtspersonen zijn:

- Nationale Vereniging de Zonnebloem (100%);
- Motorpassagiersschip de Zonnebloem B.V. (100%);
- Stichting Rondvaartboot de Zonnebloem (100%).

Voor de omschrijving van de doelstellingen en de samenstelling van directie, Nationaal Bestuur en Nationale Vergadering verwijzen wij naar hoofdstuk 6 van dit jaarverslag.

Alle rechtspersonen zijn statutair gevestigd te Breda op de Zorgvlietstraat 491.

Toelichting kostenverdeling (model C)

Het is belangrijk dat bij de toerekening van de kosten een consistente methodiek wordt gehanteerd. Bij de toerekening van de kosten wordt de Goede Doelen Nederland-aanbeveling 'Toepassing van richtlijn 650 voor Kosten Beheer & Administratie' gevolgd.

De Zonnebloem rekent de directe kosten direct toe aan de doelstellingen en aan fondsenwerving. De direct toe te rekenen personeelskosten worden op basis van onderbouwde inschattingen direct toegerekend aan de doelstellingen en aan fondsenwerving.

De indirecte kosten worden aan de hand van verdeelsleutels toegerekend aan de doelstellingen, fondsenwerving en beheer en administratie. De indirecte kosten bestaan uit:

- indirecte personeelskosten;
- huisvestingskosten;
- kantoorkosten;
- afschrijvingen en rente;
- kosten bestuur en toezicht.

De indirecte kosten worden verdeeld op basis van de volgende verdeelsleutels:

- De indirecte personeelskosten van de Directie en Planning & Control worden voor 100% toegerekend aan beheer en administratie.
- De overige indirecte personeelskosten worden toegerekend aan de betreffende afdeling op basis van het aandeel van deze afdeling in het totaal van de verdeelsleutel (salariskosten). Daarbij zijn de salariskosten van Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen de basis voor het aandeel in de kosten van beheer en administratie.
- De huisvestingskosten worden toegerekend op basis van het aantal m² dat een afdeling in gebruik heeft. Hierbij geldt het aantal m² van Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen als basis voor het aandeel van de kosten van beheer en administratie.
- De kantoorkosten worden toegerekend op basis van het aantal werkplekken dat een afdeling in gebruik heeft. Hierbij geldt het aantal werkplekken van Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen als basis voor het aandeel van de kosten van beheer en administratie.
- De afschrijvingen worden toegerekend aan de doelstelling waarop de activa betrekking hebben. De algemene afschrijvingen worden verdeeld conform de verdeelsleutels van huisvestingskosten en kantoorkosten.
- De kosten van toezicht en bestuur vallen volledig onder de kosten van beheer en administratie.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft de feitelijke geldstromen weer die in de loop van het boekjaar hebben plaatsgevonden. Het is opgesteld volgens de indirecte methode.

Kosten beheer en administratie

Doel van kosten beheer en administratie is om inzicht te geven in de kosten die de organisatie maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratie en die dus niet kunnen worden toegerekend aan de doelstelling of werving van baten. Als percentage worden de kosten van beheer en administratie uitgedrukt in een percentage van de totale lasten. De Zonnebloem hanteert een norm van maximaal 8%. Bij het bepalen van de norm is gekeken naar het verleden en is rekening gehouden met de aard van de organisatie. In 2017 is het percentage beheer en administratie 6,3%.

Wervingskosten als % van de geworven baten

Het percentage wervingskosten als % van de geworven baten ontstaat door de wervingskosten te delen door de som van de geworven baten. In 2017 bedraagt het percentage 19,8%. In 2016 was dit 21,1%.

Bestedingsratio's

Deze ratio's geven de verhouding weer tussen de bestedingen aan de doelstelling en de baten en lasten. De Zonnebloem streeft naar een zo hoog mogelijke bestedingsratio, maar met een minimale omvang van 75%. Het minimum percentage is gebaseerd op een analyse van de huidige kostenstructuur en historische cijfers.

Bestedingsratio I (Doelbesteding als % van de totale lasten);

Bestedingsratio II (Totale lasten als % van de totale baten).

Bestedingsratio I bedraagt 75,4% (2016: 79,7%).

Bestedingsratio II bedraagt 107,3% (2016: 135,7%) Doordat de bestedingen hoger zijn dan de baten is het % hoger dan 100. Hiermee laten we zien dat we eerdere ontvangen baten in 2017 besteed hebben.

8.5 Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de voorschriften van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor Fondsenwervende Instellingen (RJ650). Deze richtlijn is opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, gepubliceerd door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en verplichtingen van de Zonnebloem worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Stelselwijziging

In oktober 2016 is door de Raad voor de Jaarverslaggeving RJ-Uiting 2016-13 uitgebracht en in december 2017 RJ-Uiting 2017-13 met als gevolg dat de Richtlijn 650 voor Fondsenwervende organisaties is aangepast. De aangepaste Richtlijn is met ingang van het boekjaar 2017 toegepast.

De aanpassingen van de Richtlijn 650 hebben voornamelijk betrekking op de presentatie van de baten. De ter vergelijking opgenomen cijfers over 2016 zijn aangepast om vergelijking mogelijk te maken.

Ook hebben aanpassingen van Richtlijn 650 betrekking op de waardering van vruchtgebruiken uit nalatenschappen. De aanpassingen hebben voor de Zonnebloem geen invloed gehad op de waardering van nalatenschappen voor de boekjaren 2016 en 2017.

Continuïteit van de activiteiten

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de vereniging zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Operationele leasing

Leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom niet bij de organisatie ligt, worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

8.6 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Afdelingen

De liquide middelen van de afdelingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Overige activa en passiva zijn in beginsel niet gewaardeerd. Deze activa en passiva hebben geen materiële betekenis voor de jaarrekening van de Nationale Vereniging als geheel.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Software 20,0% - 25,0%
- Websites 20,0% - 25,0%
- Zonboek en afdelingsadministratie 20,0% - 25,0%

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Casco motorpassagiersschip 3,3% - 10,0%
- Inventaris en meubilair motorpassagiersschip 10,0% - 20,0%
- Dek- en vloerbedekking, hard- en software motorpassagiersschip 20,0%
- Casco rondvaartboot 5,0%
- Installaties rondvaartboot 10,0%
- Inrichting/inventaris rondvaartboot 20,0% - 25,0%
- Pand 2,5 %
- Kantoorinventaris 10,0% - 20,0%
- Hard- en software 20,0% - 25,0%
- Websites 20,0% - 25,0%
- Zonboek en afdelingsadministratie 20,0% - 25,0%
- Vakantiemateriaal 12,0% - 20,0%
- Promotiemateriaal 20,0%

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Effecten

Effecten bestaan uit fondsen in vastrentende waarden en zakelijke waarden. Waardering vindt plaats tegen actuele waarde (reële waarde). De reële waarde van beursgenoteerde effecten is gelijk aan de beurswaarde. Waardeveranderingen (gerealiseerd en ongerealiseerd) worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten worden ook rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. De effecten staan ter vrije beschikking van de vereniging.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves en fondsen

De reserves en fondsen van de vereniging zijn ingedeeld in drie categoriën.

- *Continuïteitsreserve*

De continuïteitsreserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor Nationale Vereniging de Zonnebloem is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de vereniging op langere termijn te waarborgen.

- *Bestemmingsreserves*

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserves is door de vereniging een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de vereniging.

- *Bestemmingsfondsen*

Bestemmingsfondsen zijn een afgezonderd deel van het eigen vermogen waaraan derden een beperkte bestedingsmogelijkheid hebben gegeven. Het bedrag en de doelstelling van de reserves worden in de toelichting op de balans vermeld.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichting vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedragen rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

8.7 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten van bedrijven en baten van andere organisaties zonder winststreven worden verantwoord in het jaar waarin de gerelateerde activiteiten worden gerealiseerd. De overige baten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn ontvangen. Lasten worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben. De eigen bijdragen van de deelnemers worden in mindering gebracht op de kosten van de betreffende activiteit.

Nalatenschappen

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang voldoende betrouwbaar kan worden vastgesteld op basis van een omschrijving ontvangen van de executeur-testamentair. Hierbij wordt 31 maart 2018 als peildatum gehanteerd voor nalatenschappen waarvan de eerste melding in 2017 of eerder is ontvangen. Bij het vaststellen van de omvang wordt voorzichtigheid betracht.

Giften in natura

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft. De niet-financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Baten van loterijorganisaties

De Zonnebloem is zowel geormerkt als regulier beneficiënt van de VriendenLoterij. De geormerkte inkomsten worden verantwoord in het jaar waarover ze betrekking hebben. De reguliere inkomsten worden verantwoord in het jaar waarin ze door de VriendenLoterij zijn toegezegd. Specifieke ontvangen bedragen voor projecten worden verantwoord in het jaar dat deze besteed worden.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Zonnebloem de condities voor ontvangst kan aantonen.

Afdelingen

Alle opbrengsten van de afdelingen worden verantwoord in het jaar waarin deze ontvangen worden. Uitzondering vormen de bijdragen van de Nationale Vereniging over het boekjaar. Het gaat dan om de afdracht van de donateursgelden. Deze bijdragen worden in het volgende boekjaar door de Nationale Vereniging aan de afdelingen betaald. In de jaarrekening zijn deze bijdragen verantwoord in het jaar dat de Nationale Vereniging deze bijdragen vaststelt. De hieruit volgende schuld aan de afdelingen is opgenomen onder donateursbijdragen boekjaar bij de bestemmingsreserve activiteiten landelijk (2017: € 1.068.000 en in 2016: € 1.101.000). De door de afdelingen gemaakte kosten van activiteiten en overige kosten worden verantwoord in het jaar dat deze tot uitgaven hebben geleid.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De Zonnebloem heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij pensioenfonds Zorg en Welzijn. Hiervoor in aanmerking komen werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op pensioen. Dat is afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren.

Op bovenstaande pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan het pensioenfonds betaald door de Zonnebloem.

De pensioengrondslag voor het Ouderdomspensioen en het Partnerpensioen is het pensioengevende salaris dat geldt of zou gelden bij een volledige werktijd, verminderd met de AOW-franchise. Het pensioenfonds heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te indexeren op basis van de algemene ontwikkeling van de salarissen in de collectieve arbeidsovereenkomsten die gelden voor de aangesloten werkgevers in een bepaald kalenderjaar. Het pensioenfonds besluit elk jaar of, en zo ja in hoeverre, kan worden geïndexeerd, gelet op de financiële situatie en de te verwachten ontwikkeling daarvan. Het pensioenfonds baseert zich hierbij onder meer op de nominale en de reële dekkingsgraad. Het pensioenfonds kan besluiten een gemiste indexering in te halen, maar een dergelijk besluit heeft geen terugwerkende kracht en leidt niet tot een nabetaling. De indexering wordt gedeeltelijk gefinancierd uit premies en gedeeltelijk uit rendement. De dekkingsgraad lag in december 2017 op 98,6% (december 2016: 90%).

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Afschrijvingen vormen geen aparte regel in de staat van baten en lasten. Deze kosten zijn opgenomen onder andere onderdelen van de staat van baten en lasten, te weten besteed aan doelstelling, kosten werving baten en kosten beheer en administratie.

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikname afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend volgens de afspraken zoals vastgelegd in de vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst.

8.8 Toelichting op de balans

1 Immateriële vaste activa

(x € 1.000)	Bedrijfs- middelen	Direct in gebruik voor doelstelling	Totaal 2017	Totaal 2016
Aanschafwaarde per 1 januari	1.539	4.111	5.650	4.726
Bij: investeringen	-	300	300	1.035
Af: desinvesteringen	-	905	905	111
Aanschafwaarde per 31 december	1.539	3.506	5.045	5.650
Afschrijvingen per 1 januari	1.088	1.606	2.694	2.073
Bij: ten laste van boekjaar	161	672	933	732
Af: desinvesteringen	-	894	894	111
Afschrijvingen per 31 december	1.249	1.384	2.633	2.694
Boekwaarde per 31 december	290	2.122	2.412	2.956

Onder de bedrijfsmiddelen is vooral kantoorsoftware verantwoord.

De immateriële activa direct in gebruik voor de doelstelling hebben met name betrekking op applicaties en software die direct gebruikt worden ten behoeve van het Zonnebloemwerk.

De investeringen voor de doelstelling bestaan in 2017 uit investeringen in het kader van de ICT .

2 Materiële vaste activa

(x € 1.000)	Bedrijfs- middelen	Direct in gebruik voor doelstelling	Totaal 2017	Totaal 2016
Aanschafwaarde per 1 januari	5.625	16.539	22.164	22.497
Bij: investeringen	19	144	163	208
Af: desinvesteringen	182	131	313	541
Aanschafwaarde per 31 december	5.462	16.552	22.014	22.164
Afschrijvingen per 1 januari	2.983	8.797	11.780	11.289
Bij: ten laste van boekjaar	301	660	961	1.032
Af: desinvesteringen	181	130	311	541
Afschrijvingen per 31 december	3.103	9.327	12.430	11.780
Boekwaarde per 31 december	2.359	7.225	9.584	10.384

Onder de bedrijfsmiddelen is het kantoorpand in Breda, de kantoorinventaris en de kantoorautomatisering inbegrepen. De verzekerde waarde van het pand ultimo 2017 bedraagt € 4.935.000.

De activa direct in gebruik voor de doelstelling hebben met name betrekking op MPS de Zonnebloem en Rondvaartboot de Zonnebloem. De verzekerde waarde van het Motorpassagierschip bedraagt ultimo 2017 € 14.750.000 en van de Rondvaartboot € 930.200.

De investeringen voor de doelstelling bestaan in 2017 uit investeringen ten behoeve van MPS de Zonnebloem BV.

3 Voorraad direct beschikbaar voor de doelstelling

De voorraad bestaat uit artikelen bestemd voor verkoopdoeleinden op MPS de Zonnebloem.

4 Vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)

	31-12-2017	31-12-2016
Nalatenschappen	1.958	2.362
Debiteuren	45	51
Te vorderen pensioenpremie	-	3
Te vorderen omzetbelasting	42	64
Te vorderen dividendbelasting	5	5
Vooruitbetaalde kosten	253	553
Overige vorderingen	420	350
Totaal	2.723	3.388

De post nalatenschappen heeft betrekking op nalatenschappen, waarvan de eerste correspondentie in of voor 2017 is ontvangen en waarvan de omvang per 31 maart 2018 betrouwbaar is te schatten.

De vooruitbetaalde kosten bestaan onder andere uit vooruitbetaalde betaalde verzekeringspremies (€ 178.000). Onder de overige vorderingen is onder andere de vordering op de VriendenLoterij opgenomen (€ 310.000).

5 Effecten

De effectenportefeuille bestaat uit aandelen in fondsen met zakelijke waarden (aandelen) en vastrentende waarden (obligaties). Het beheer van de portefeuille is ondergebracht bij een vermogensbeheerder, die het beheer voert op basis van een beleggingsmandaat. Het gevoerde beleid is risicomijdend, waarbij de normverhouding zakelijk - vastrentend, met een beperkte bandbreedte 20%-80% is. Eind 2017 is de werkelijke verhouding 72,2%-27,8%.

(x € 1.000)	Obligaties 2017	Aandelen 2017	Totaal 2017	Totaal 2016
Balans per 1 januari	12.295	3.287	15.582	19.471
Bij: aankopen	1.653	926	2.579	1.365
Af: verkopen en uitlotingen/aflossingen	13.948	4.213	18.161	20.836
Gerealiseerd koersresultaat	2.427	-	2.427	5.929
	11.521	4.213	15.734	14.907
Mutatie ongerealiseerd koersresultaat	38	-	38	326
	11.559	4.213	15.772	15.233
	-69	219	150	349
Totaal	11.490	4.432	15.922	15.582

Ultimo 2017 zijn obligaties en aandelen in de volgende fondsen verworven:

- Kempen Global Sustainable Equity Fund;
- Kempen (Lux) Sustainable Smallcap Fund I;
- Kempen (Lux) Euro Gov.Fund J;
- Vanguard Euro Gov. Bond Index Fund Plus;
- Kempen (Lux) Euro Sustainable CF J;
- JPM Euro Liquidity R.

6 Liquide middelen

(x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Spaarrekeningen	2.744	1.956
Rekeningen-courant	1.460	1.224
Kassen	3	4
	4.207	3.184
Afdelingen	8.624	8.453
Totaal	12.831	11.637

De middelen op spaarrekeningen zijn vrij opvraagbaar. De gemiddelde rentevergoeding over 2017 (incl. liquide middelen afdelingen) bedraagt 0,1%. De geldmiddelen van de afdelingen bestaan uit de geconsolideerde saldi van de afdelingen van de Nationale Vereniging. De geldmiddelen van de afdelingen staan niet ter vrije beschikking van het Nationaal Bureau van de vereniging. Het bestuur van een afdeling is in beginsel, binnen het kader van de doelstelling, zelf verantwoordelijk voor het beheer en de besteding van de eigen liquide middelen.

7 Reserves en fondsen

Het vermogen wordt op grond van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor Fondsenwervende Instellingen gesplitst in reserves en fondsen, waarbij rekening is gehouden met de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen' van de Goede Doelen Nederland.

(x € 1.000)	Reserves	Fondsen	Totaal reserves en fondsen
Stand per 1 januari	41.900	428	42.328
Ottrekking bestemmingsreserve activiteiten landelijk	-2.565	-	-2.565
Toevoeging bestemmingsreserve activiteiten landelijk	2.533	-	2.533
Ottrekking bestemmingsreserve activiteiten afdelingen	-138	-	-138
Toevoeging bestemmingsreserve activiteiten afdelingen	298	-	298
Ottrekking continuïteitsreserve	-855	-	-855
Toevoeging continuïteitsreserve	-	-	-
Ottrekking bestemmingsfonds	-	-913	-913
Toevoeging bestemmingsfonds	-	644	644
Saldo van baten en lasten 2017	-727	-269	-996
Stand per 31 december	41.173	159	41.332

Continuïteitsreserve

(x € 1.000)	Stand per 1 januari	Onttrekkingen	Toevoegingen	Stand per 31 december
Afdelingen	6.429	91	-	6.338
Vereniging (excl. afdelingen)	13.177	764	-	12.413
Totaal	19.606	855	-	18.751

Conform de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen' van Goede Doelen Nederland en het in de Nationale Vergadering vastgestelde vermogensbeleid wordt een continuïteitsreserve aangehouden die maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie (inclusief kosten fondsenwerving, exclusief kosten voorlichting) bedraagt. Op grond van dit beleid mag de reserve voor de Vereniging ultimo 2017 maximaal € 17.534.000 bedragen. De hoogte van de continuïteitsreserve voldoet ruimschoots aan de eis.

De berekeningswijze van de continuïteitsreserve van de afdelingen valt niet onder de definitie uit de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen'. Gezien de specifieke aard van de Zonnebloem organisatie geldt voor de afdelingen dat tot de kosten van de werkorganisatie de gemiddelde totale (netto) jaaruitgaven van de afgelopen drie jaar worden gerekend. Zo zorgen we ervoor dat de afdelingen ook in de toekomst aan haar verplichtingen jegens hun deelnemers kunnen voldoen.

Reserves

Bestemmingsreserve activiteiten landelijk

Aan een deel van de reserves is door het Nationale Bestuur van de vereniging zelf een bestemming gegeven.

JAARVERSLAG
2017

(x € 1.000)

	Stand per 1 januari	Ont- trekkingen	Toevoegingen	Stand per 31 december
Donateursbijdragen boekjaar	1.101	1.101	1.068	1.068
Stimuleringsfonds	68	15	1	54
Activa doelstelling	10.238	914	-	9.324
Nieuw vakantieconcept	-	35	1.140	1.105
Vervanging MPS de Zonnebloem	7.665	-	324	7.989
Toekomstbestendige vrijwilligersorganisatie	1.000	500	-	500
Totaal	20.072	2.565	2.533	20.040

Donateursbijdragen boekjaar

De afdelingen ontvangen aan het begin van ieder jaar een gedeelte van de inkomsten uit de donateursbijdrage van het voorgaande boekjaar. Deze middelen vormen een structurele inkomstenbron voor de afdelingen ter financiering van hun activiteiten. Omdat de afdelingen in het betreffende boekjaar niet over deze middelen kunnen beschikken, is deze post verantwoord als bestemmingsreserve.

Stimuleringsfonds

Door de Nationale Vergadering is besloten om een stimuleringsfonds in te stellen. Door extra fondsen beschikbaar te stellen kunnen afdeling die nieuwe of meer activiteiten niet uit eigen middelen kunnen financieren toch groeien en/of differentiëren. In 2017 hebben negen afdelingen een bijdrage uit deze reserve ontvangen.

Activa doelstelling

Dit deel geeft aan in hoeverre de activa in het kader van de doelstelling uit eigen middelen zijn gefinancierd. De hoogte is gelijk aan de boekwaarde van de materiële vaste activa in het kader van de doelstelling en de voorraden.

Nieuw vakantieconcept

Door de Nationale Vergadering is in september 2017 besloten om een bestemmingsreserve ten behoeve van het nieuwe vakantieconcept aan te houden. Door deze reserve beschikbaar te stellen, geeft de Zonnebloem lokale afdelingen de ruimte om zelf vakanties te organiseren. Er is aanvankelijk een reserve gevormd voor € 1.140.000. In 2017 is hiervan € 35.000 besteed vooral voor de ontwikkeling van het vakantieonderdeel op het 'Eropuit platform' en de communicatie richting afdelingen.

Vervanging MPS de Zonnebloem

Conform de risicoanalyse wordt een deel van het eigen vermogen bestemd ter vervanging van het huidige vakantieschip.

Toekomstbestendige Vrijwilligersorganisatie

Het is noodzakelijk dat de vereniging zich blijft aanpassen aan zowel interne- als externe veranderende behoeften. Om in te kunnen spelen op deze veranderingen wordt een reserve aangehouden voor het uitvoeren van een verandertraject. In 2016 is besloten om voor dit verandertraject - en daarmee deze reserve - een bedrag van € 1.000.000 aan te houden. In 2017 is hiervan ten laste gebracht € 201.000. Tevens is besloten om de reserve af te bouwen naar € 500.000.

Bestemmingsreserves afdelingen

Conform de implementatie van het vermogensbeleid dient het vermogen van de afdelingen boven de continuïteitsreserve, door de afdelingen bestemd te worden. Dat deel waar geen bestemming aan is gegeven, wordt door het Nationaal Bestuur bestempeld als reserve voor de activiteiten van de afdelingen.

(x € 1.000)

	Stand per 1 januari	Ont- trekkingen	Toe- voegingen	Stand per 31 december
Eenmalige/niet-jaarlijkse activiteiten	841	-	14	855
Jubileum (afdelingen)	395	61	-	334
Gericht op groei/differentiatie	12	-	-	12
Doelbestemde nalatenschappen	713	77	-	636
Activiteiten afdelingen	261	-	284	545
Totaal	2.222	138	298	2.382

Eenmalige/niet-jaarlijkse activiteiten

Deze reserve kan alleen worden gemaakt met een realistisch plan dat is voorzien van een planning en een begroting. In aanmerking komen alleen eenmalige of niet-jaarlijkse activiteiten voor deelnemers en/of vrijwilligers, volgens een bestendige gedragslijn. Andere voorwaarden zijn dat de begroting 'Zonnebloemwaardig' is, oftewel eenvoudig maar compleet, en dat de middelen binnen drie jaar na reservering worden besteed.

Jubileum (afdelingen)

Voor de viering van afdelingsjubilea, zoals een lustrum en kroonjaren (12,5; 25; 40; 50; 60; 75; 100 jaar) mogen middelen worden gereserveerd. Om de uniformiteit te waarborgen mogen hiervoor standaardbedragen worden gereserveerd. Voorwaarde is dat de middelen binnen vijf jaar na reservering worden besteed.

Gericht op groei/differentiatie

Ook deze reserve kan alleen worden gemaakt met een realistisch plan dat is voorzien van een planning en een begroting. In aanmerking komen activiteiten die zijn afgeleid van het Meerjarenbeleidsplan en zijn gericht op:

- Deelnemers (inclusief jongeren);
- Vrijwilligers (inclusief jongeren);
- Diensten;
- Fondsenwerving;
- Samenwerking met andere partners.

Voorwaarde is dat de middelen binnen drie jaar na reservering worden besteed.

Doelbestemde nalatenschappen

Er zijn afdelingen die middelen (hebben) ontvangen uit nalatenschappen. In het testament is dan door de erflater bepaald dat de middelen ten goede dienen te komen aan een bepaalde afdeling. Uiteraard wordt die wens gerespecteerd.

Activiteiten afdelingen

Door een deel van de afdelingen is aan het vermogen boven de continuïteitsreserve nog geen specifieke bestemming gegeven. Ook in 2017 blijft de opbouw van het vermogen een aandachtspunt voor de besturen van de afdelingen.

Fondsen

Bestemmingsfondsen

JAARVERSLAG
2017

(x € 1.000)	Stand per 1 januari	Ontvangen uit acties	Bestedingen	Stand per 31 december
MPS de Zonnebloem	207	344	551	-
Zonnebloemauto	221	300	362	159
Totaal	428	644	913	159

MPS de Zonnebloem

Het fonds is gevormd uit de giften, die uit de acties voor de bouw en exploitatie van het schip zijn ontvangen. Jaarlijks worden de specifieke bijdragen (aandeel Actie Zonnebloemvakanties, Scheepsmaatjes, specifieke giften en de aan dit fonds toe te rekenen beleggingsopbrengsten) toegevoegd aan dit fonds. Dit fonds dient om de exploitatie van MPS de Zonnebloem te waarborgen. In 2017 heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 551.000 waardoor het fonds, ondanks een toevoeging van € 344.000, ultimo 2017 is uitgeput.

Zonnebloemauto

Dit fonds wordt gevormd voor geormerkte ontvangen giften voor de exploitatie van de Zonnebloemauto's. Ten laste van dit fonds worden directe externe kosten met betrekking tot de Zonnebloem auto's gebracht (waaronder de leasekosten). De overige kosten komen ten laste van de reguliere exploitatie van de vereniging en worden derhalve niet ten laste van dit fonds gebracht.

8 Voorzieningen

(x € 1.000)	Stand per 1 januari	Ont- trekkingen	Toe- voegingen	Stand per 31 december
Jubilea	59	7	-	52
Afwikkeling nalatenschappen	40	40	20	20
Totaal	99	47	20	72

De voorziening voor jubileumuitkeringen aan personeel is op individuele grondslag berekend, waarbij rekening is gehouden met het salaris, de blijfkans en de sterftkans. De voorziening wordt tijdsevenredig opgebouwd gedurende het dienstverband van de medewerkers.

De voorziening afwikkeling nalatenschappen is gevormd voor de kosten die naar verwachting nog gemaakt dienen te worden om een aantal lopende nalatenschappen af te wikkelen.

9 Kortlopende schulden

(x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Crediteuren	433	481
Loonbelasting en premieheffing	147	160
Omzetbelasting	2	-
Pensioenpremie	1	-
Vooruitontvangen bedragen	604	-
Reservering vakantietoelage	403	541
Overige	513	371
Totaal	2.103	1.553

De looptijd van de opgenomen schulden is korter dan één jaar. Onder de vooruitontvangen bedragen is onder andere een bedrag van circa € 450.000 opgenomen, dat in 2017 is ontvangen van de VriendenLoterij met betrekking tot het toegankelijkheidsproject 'Onbeperkt Eropuit', dat ultimo 2017 nog niet besteed is.

Overzicht niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De aangegane verplichtingen hebben met name betrekking op ontwerp, opmaak en drukken van periodieken, investeringen en onderhoud MPS de Zonnebloem en leaseverplichten auto's (looptijd 36-48 maanden). De verplichting hiervan bedraagt ultimo 2017 € 497.877. Hiervan heeft € 417.294 betrekking op kortlopende verplichtingen (korter dan 1 jaar) en € 80.583 op langlopende verplichtingen.

	< 1 jaar	> 1 jaar	> 5 jaar	Totaal
Vereniging de Zonnebloem	316.020	80.583	-	396.603
MPS de Zonnebloem B.V.	101.274	-	-	101.274
Stichting Rondvaartboot de Zonnebloem	-	-	-	-
Totaal	417.294	80.583	-	497.877

Daarnaast is er nog een aantal afnameverplichtingen aangegaan waarbij afrekening zal plaatsvinden op basis van levering en/of prestatie.

Gezien hun relevantie zijn in de niet uit de balans blijvende verplichtingen niet de verplichtingen van de afdelingen begrepen.

Ten behoeve van de Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR) is een bankgarantie verstrekt van € 65.000.

In de lopende nalatenschappen van de Zonnebloem zijn twee nalatenschappen waarvan de waarde niet betrouwbaar is vast te stellen. Deze nalatenschappen zijn - vanwege de onbetrouwbaarheid - gewaardeerd op € 1. Daarnaast zijn er vijf lopende nalatenschappen met vruchtgebruik, die aangezien deze volgens de richtlijnen niet in aanmerking komen voor waardering - gewaardeerd op nihil.

In 2013 heeft de Zonnebloem uit een nalatenschap circa € 13 miljoen ontvangen. Op 5 november 2015 heeft de weduwe (eiseres) van de overledene onder andere de Zonnebloem gedagvaard en vordert, vanwege vermeende wilsonbekwaamheid bij verlijden van het testament, een verklaring voor recht dat het testament, op basis waarvan de Zonnebloem de nalatenschap heeft ontvangen, nietig is. Eiseres eist dat de Zonnebloem al hetgeen verkregen uit hoofde van het testament door haar onverwijld moet worden terugbetaald, vermeerderd met rente en kosten, opdat de nalatenschap opnieuw kan worden verdeeld overeenkomstig het dan laatste testament van haar echtgenoot. Naast terugbetaling van al hetgeen uit hoofde van het testament is verkregen eist eiseres ook dat de gedaagde partijen, waaronder de Zonnebloem, de proceskosten en buitengerechtelijke kosten, in totaal circa € 30.000 voldoen. Volgens het vonnis van de rechtbank d.d. 8 maart 2017 heeft de rechtbank alle vorderingen van eiseres afgewezen. De eiseres is in hoger beroep gegaan. Dit hoger beroep zal naar verwachting in het najaar van 2018 plaatsvinden. De Zonnebloem schat in dat ook de uitkomst van het hoger beroep niet leidt tot financiële gevolgen voor de Zonnebloem.

8.9 Toelichting op de staat van baten en lasten

1 Baten van particulieren

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Donateursbijdrage	8.070	7.830	7.460	7.663
Scheepsmaatje	220	237	247	261
Periodieke schenkingen	140	148	135	133
Mei mailing	680	650	760	790
Augustus mailing	360	505	500	531
Oktober mailing	365	539	320	423
Fondsenwerving algemeen	1.322	1.793	1.143	1.453
Nalatenschappen	2.000	1.874	2.500	1.898
Loterij	1.832	2.061	2.000	2.179
Eigen acties afdelingen	500	485	500	489
Totaal baten van particulieren	15.489	16.122	15.565	15.820

De baten van particulieren zijn € 557.000 hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door hogere baten van fondsenwerving algemeen (spontane giften) van € 650.000 en hogere donateursbijdrage € 370.000 als gevolg van succesvolle upgradeacties van bestaande donateurs.

Van de ontvangen donateursbijdrages is € 1.068.000 bestemd voor afdelingen, voor dit bedrag is een bestemmingsreserve gevormd.

De baten uit nalatenschappen over 2017 bedragen € 1.874.000 en zijn daarmee vergelijkbaar over 2016 (€ 1.898.000). Het aantal nieuwe dossiers was 71 en het aantal lopende dossiers per 31 december 2017 is 68. Van zeven nalatenschappen is de waarde op het moment van het opmaken van de jaarrekening niet bekend.

Met betrekking tot de loterij zijn in 2017 in totaal 989.422 loten verkocht (2016: 1.044.233 loten). Dit betreft een afname van 5,2% ten opzichte van 2016. Onder de loterij is tevens een bedrag ad € 75.400 opgenomen met betrekking tot niet afgehaalde prijzen.

2 Baten van bedrijven

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Baten van bedrijven	280	317	205	346

Naast bijdrages-giften van bedrijven zijn hier ook de 140 maatschappelijk verantwoorde bedrijfsuitjes verantwoord. De waarde hiervan wordt geschat op € 140.000. Tijdens 'Het andere bedrijfsuitje' beleefden 1.774 deelnemers samen met 1.919 vrijwilligers een mooie dag.

3 Baten van loterijorganisaties

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Baten Vriendenloterij	500	761	500	534

Van de VriendenLoterij is in 2017 € 451.278 aan geormerkte en € 200.000 aan ongeormerkte opbrengsten ontvangen. Daarnaast heeft de Zonnebloem € 574.000 ontvangen ten behoeve van het project toegankelijkheidsproject 'Onbeperkt Eropuit'. In 2017 heeft de Zonnebloem hiervan € 109.835 besteed. Dit bedrag is in 2017 als baten verantwoord. Het restant is opgenomen onder de vooruitontvangen bedrag op de balans.

4 Baten van subsidies van overheden

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Subsidie overheid Nationale vereniging	200	202	195	202
Overige overheidssubsidies afdelingen	300	341	300	314
Totaal baten van subsidies van overheden	500	543	495	516

In 2017 heeft Nationale Vereniging de Zonnebloem € 202.000 aan instellingssubsidie ontvangen van het Ministerie van VWS. De overige overheidssubsidies zijn ontvangen door de afdelingen.

5 Baten van andere organisaties zonder winststreven

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Vermogensfondsen	300	176	300	10
Overige subsidies	60	75	100	88
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	360	251	400	98

Van vermogensfondsen heeft de Zonnebloem in 2017 € 176.000 ontvangen. Hiervan was € 150.000 bestemd voor het project 'Zonnebloemauto'. De overige subsidies van € 75.000 zijn ontvangen via het NOV voor het project 'Vrijwillig Dichtbij'.

6 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Verkoop kerstkaarten	280	198	385	298
Giften kerstkaarten	-	18	30	27
	280	216	415	325
Kostprijs verkopen kerstkaartenactie	250	131	244	192
Baten uit verkoop kerstkaarten	30	85	171	133
Verkoop promotieartikelen	20	19	50	15
Kostprijs verkoop promotieartikelen	10	15	25	12
Baten promotieartikelen	10	4	25	3
Totaal baten uit verkoop artikelen	40	89	196	136

De baten uit verkoop kerstkaarten zijn aanzienlijk lager dan begroot. Dit is het gevolg van een keuze met betrekking tot de mailing. Er is besloten minder donateurs aan te schrijven voor kerstkaarten maar die donateurs een giftverzoek te doen (zie stijging opbrengst oktobermeiling zoals opgenomen onder baten van particulieren).

7 Overige baten

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Overige baten	60	86	51	78
Totaal overige baten	60	86	51	78

De overige baten hebben hoofdzakelijk betrekking op de opbrengst van souvenirs en drank bij MPS de Zonnebloem B.V.

8 Voorlichting/bewustmaking, eigen activiteiten

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Donateursblad	349	326	435	366
Jaarlijkse Campagne	549	499	553	953
Voorlichting en promotie	368	315	421	348
Jaarthema	143	134	175	201
Websites	562	415	515	420
Groepsbezoek	51	49	53	53
Overige activiteiten (onderzoeken)	107	113	120	128
Meerjarenbeleidsplan	63	31	33	40
Doorbelasting Indirecte kosten	266	334	276	369
Totaal voorlichting, bewustmaking eigen activiteiten	2.458	2.217	2.581	2.878

De kosten van voorlichting, bewustwording eigen activiteiten zijn € 364.000 lager dan begroot. Op alle onderdelen zijn besparingen gerealiseerd en is kritisch naar de kosten gekeken zonder afbreuk te doen aan de doelstelling. De kosten van donateursblad zijn lager door lagere oplages. Een deel van het niet-gebruikte budget is extra ingezet bij acties bij wervingkosten. De afname van de kosten ten opzichte van voorgaand jaar wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een afname van de jaarlijkse campagnekosten doordat de commercial van 2016 ook in 2017 is gebruikt.

9 Vrijwilligersondersteuning, bezoekerwerk en activiteitenbegeleiding

(x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Ondersteuning vrijwilligers en afdelingen	2.539	2.386	2.464	2.201
Cursussen (incl. opleidingen OAA en Mijn Zonnebloem Vrijw.)	305	267	333	372
Bezoekerwerk algemeen	278	265	313	293
Jongeren	145	146	155	163
Tijdschrift Beleef! (deelnemers)	17	6	20	231
Marketing en werving vrijwilligers	179	175	219	221
Marketing deelnemers	65	58	72	64
Vrijwilligerskaart	64	42	55	121
Tijdschrift ZON (vrijwilligers)	194	192	127	178
Stratgische samenwerkingen	36	43	40	41
Implementatie Meerjarenbeleid	171	328	349	384
Doorbelasting Indirecte kosten	675	716	569	719
Totaal vrijwilligersondersteuning	4.668	4.624	4.716	4.988

Ondanks het feit dat eind 2016 is besloten om Het tijdschrift 'ZON' alsnog op papier uit te brengen, wat € 65.000 extra kosten met zich meebracht zijn de totale kosten van vrijwilligersondersteuning € 125.000 lager dan begroot. Op alle onderdelen zijn lagere kosten gerealiseerd dan begroot.

10 Vakanties

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Vaarvakanties	1.325	1.369	1.307	2.132
Regionale vakantieweken	-	1.552	1.768	2.181
Nationale vakantieweken	-	476	546	1.336
Vliegvakanties	-	29	34	407
Vakantiehuisjes	11	-6	2	8
Nieuw vakantieconcept	1.078	35	-	-
Vakantieweken algemeen	329	237	860	578
Vakantiegids	42	95	135	107
Doorbelasting Indirecte kosten	144	549	259	509
Totaal vakanties	2.929	4.336	4.911	7.258

De totale kosten van vakanties zijn € 575.000 lager dan begroot. De afwijking ten opzicht van de begroting wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere opbrengst van de annuleringsregeling en hogere bijdrage van zorgaanbieders voor de verleende zorg dan begroot. Daarnaast zijn besparingen gerealiseerd doordat betere prijsafspraken zijn gemaakt.

11 Evenementen

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Eëndagsactiviteiten klein/Overige dagactiviteiten	3.801	3.016	3.306	3.332
Evenementen	-	267	81	143
Doorbelasting Indirecte kosten	182	253	305	364
Totaal evenementen	3.983	3.536	3.692	3.839

De kosten van evenementen betreffen voornamelijk de kosten van de activiteiten georganiseerd door de afdelingen van de Zonnebloem.

12 Wervingskosten

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Wervingskosten baten particulieren	2.304	2.699	2.631	2.887
Wervingskosten baten bedrijven	112	149	136	130
Wervingskosten baten loterijorganisaties	75	147	80	18
Wervingskosten baten subsidies van overheden	11	11	10	12
Wervingskosten baten andere organisaties zonder winststreven	40	33	32	55
	2.542	3.039	2.889	3.102
Doorbelasting Indirecte kosten	457	527	501	548
Totaal wervingskosten	2.999	3.566	3.390	3.650

De totale wervingskosten zijn hoger dan begroot als gevolg van het beschikbaar stellen van extra budget voor wervingsdoeleinden. Een deel van dit budget is afkomstig van voorlichting, bewustwording eigen activiteiten. De daling van de wervingskosten baten van particulieren ten opzichte van 2016 wordt veroorzaakt doordat het budget gericht is ingezet.

Rentebaten en baten uit beleggingen

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Baten uit beleggingen				
Dividend	100	179	125	272
Gerealiseerde Koersverschillen	100	38	125	326
Ongerealiseerde Koersverschillen	100	150	125	351
Kosten effectenbeheer	-46	-42	-47	-48
Totale baten uit beleggingen	254	325	328	901
Rentebaten uit liquide middelen	27	15	86	40
Totale rentebaten en baten uit beleggingen	281	340	414	941

De rentebaten uit liquide middelen zijn lager dan begroot als gevolg van lagere rentestand dan begroot.

Kostentoerekening

(x € 1.000)

	Begroting 2018	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Salarissen inclusief sociale lasten	5.274	5.495	5.632	5.924
Pensioenpremies	441	421	471	473
Overige personeelskosten (incl. Ondernemingsraad)	295	308	308	252
Reis- en verblijfkosten	405	438	474	515
Totaal personeelskosten	6.415	6.662	6.885	7.164
Waarvan direct toegerekend aan activiteiten	5.365	5.374	5.459	5.951
	1.050	1.288	1.426	1.213
Huisvestingskosten	126	125	126	139
Kantoorkosten	748	573	477	733
Kantoorkosten afdelingen	275	198	325	253
Afschrijvingen	1.811	1.807	1.750	1.764
Kosten bestuur en toezicht	124	135	120	105
Totaal indirecte kosten	4.134	4.126	4.224	4.207

De totale personeelskosten dalen met € 502.000 ten opzichte van 2016. Het aantal fte is gedaald van 100,7 in 2016 naar 90,75 in 2017. Dit hoofdzakelijk als gevolg van het stoppen met het organiseren van vakanties - behoudens de vaarvakanties - op het Nationaal Bureau. De sociale lasten bedragen € 674.958.

De kantoorkosten zijn gedaald ten opzichte van 2016 door lagere kosten met betrekking tot onderhoud, services en licenties ten behoeve van de ICT omgeving. In 2016 is nieuwe ICT-omgeving in gebruik genomen en heeft er nog veel onderhoud op plaatsgevonden.

De kantoorkosten van de afdelingen zijn gedaald ten opzichte van 2016 omdat het Nationaal Bureau de bankkosten in 2017 voor haar rekening heeft genomen.

Onder kosten bestuur en toezicht worden ook de onkostenvergoedingen van de bestuursleden verantwoord. In 2017 werd aan de bestuursleden € 4.440 vergoed. In 2016 was dit € 1.666. De stijging wordt veroorzaakt door het feit dat in januari 2017 voor ongeveer € 1.500 aan declaraties is uitbetaald die betrekking hadden op 2016.

In 2017 zijn de volgende bedragen aan accountantskosten ten laste van het resultaat gebracht:

(in €)	Accountants	Belasting- adviseurs	Totaal
Controle van de jaarrekening	72.449	-	72.449
Andere controlewerkzaamheden	8.458	-	8.458
Fiscale advisering	-	3.218	3.218
Andere niet-controlediensten	-	15.700	15.700
	80.907	18.918	99.825

8.10 Overzicht directiesalaris

Naam	A.P.R. van Roosj	M.S.P. Damen	Totaal directie
Functie	directeur	directeur	
Dienstverband			
Aard (looptijd)	Bepaald	Bepaald	
Uren	40	40	
Part-time percentage	100	100	
Periode	1/1 - 31/8	1/8 - 31/12	
Bezoldiging (in euro's)			
Jaarinkomen			
- Bruto loon/salaris	79.697	48.225	127.922
- Vakantiegeld	6.398	3.858	10.256
- Eindejaarsuitkering, 13e/14e maand	-	-	-
- Variabel jaarinkomen	-	-	-
Totaal jaarinkomen	86.095	52.083	138.178
SV lasten (wg deel)	2.381	3.780	6.161
Belastbare vergoedingen/bijtellings	9.541	1.363	10.904
Pensioenlasten (wg deel)	-	4.588	4.588
Overige beloningen op termijn	-	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-	-
Totaal 2017	98.017	61.814	159.831
<i>Totaal 2016</i>	<i>155.624</i>	<i>-</i>	<i>155.624</i>

Het jaarinkomen van het directielid (in loondienst) blijft binnen het maximum van € 146.000 (salarisniveau 2017, 1 FTE/12 mnd.) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum per jaar.

Aan het directielid zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

8.11 Toelichting op de kostenverdeling (Model C)

Werkelijk 2017
(x € 1.000)

	Doelstellingen				Kosten		Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
	Voorlichting bewustwording, eigen activiteiten	Vrijwilligersondersteuning, bezoekwerk en activiteiten begeleiding	Vakanties	Evenementen	Wervingskosten	Beheer en administratie			
Uitbested werk	-	1.796	1.410	3.029	2.339	-	8.574	8.985	11.437
Publiciteit en communicatie	1.278	153	-	-	-	-	1.431	1.747	2.186
Personeelskosten	723	2.281	1.786	312	889	671	6.662	6.885	7.164
Huisvestingskosten	13	8	19	9	21	55	125	126	139
Kantoorkosten	76	51	102	51	115	178	573	477	733
Kantoorkosten afdelingen	10	50	10	88	40	-	198	325	253
Afschrijvingen en rente	117	285	1.009	47	162	187	1.807	1.750	1.764
Kosten bestuur en toezicht	-	-	-	-	-	135	135	120	105
	2.217	4.624	4.336	3.536	3.566	1.226	19.505	20.415	23.781

Dit overzicht geeft weer hoe de kosten zijn verdeeld over de doelstelling, de werving baten en beheer en administratie.

Onder uitbested werk en publiciteit en communicatie worden de bestedingen (excl. personeelskosten) weergegeven die direct aan de realisatie van de doelstellingen en de werving van de baten worden toegerekend.

De personeelskosten bestaan uit kosten die direct worden toegerekend aan de doelstellingen en werving baten en uit de kosten die indirect worden toegerekend aan de realisatie van de doelstelling of de werving van baten. De indirecte kosten worden op basis van verdeelsleutels toegerekend aan de doelstelling, werving baten en kosten beheer en administratie.

De overige kosten betreffen indirecte kosten die op basis van een verdeelsleutel worden toegerekend aan de doelstelling, werving baten en kosten beheer en administratie. Per kostensoort worden de verdeelsleutels hieronder toegelicht.

De indirecte personeelskosten worden naar rato verdeeld over de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie. Als basis wordt de totale loonsom per afdeling genomen. De loonsom van Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen wordt daarbij voor 100% toegerekend aan beheer en administratie.

De huisvestingskosten worden op basis van de ingebruik zijnde m² per afdeling verdeeld over de doelstellingen, fondsenwerving en beheer en administratie. De m² die ingebruik zijn bij de Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen worden volledig toegerekend aan beheer en administratie.

De kantoorkosten worden toegerekend op basis van het aantal werkplekken dat een afdeling in gebruik heeft. Hierbij geldt het aantal werkplekken van Directie, Planning & Control en Ondersteunende Processen als basis voor het aandeel van de kosten van beheer en administratie.

De kantoorkosten afdelingen worden volgens een vastgestelde verdeelsleutel verdeeld over doelstelling en fondsenwerving. Dit omdat de afdelingen 100% bezig zijn met het Zonnebloemwerk.

De afschrijvingskosten die direct verband houden met een doelstelling of eigen fondsenwerving worden hieraan toegerekend. Afschrijvingskosten zoals pand en kantoorinventaris worden conform de verdeelsleutel bij respectievelijk huisvestingskosten en kantoorkosten toegerekend aan de doelstelling, eigen fondsenwerving en beheer en administratie.

De kosten van bestuur en toezicht zijn 100% kosten beheer en administratie.

8.12 Overige toelichtingen

Beloning directie

Het bestuur heeft het beloningsbeleid, de hoogte van het directiesalaris en de hoogte van andere beloningscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het beloningsbeleid en de vaststelling van het salaris volgt de Zonnebloem de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van Goede Doelen Nederland en de Code Wijffels.

Deze regeling geeft met zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. Na weging door het bestuur is de functie van directeur van de Zonnebloem ingedeeld in functiegroep J van de zogenoemde BSD-score met een minimaal jaarinkomen van € 129.559 en een maximaal jaarinkomen van € 146.000 (salarisniveau 2017). In de praktijk vindt beloning plaats conform functiegroep I. Het werkelijke jaarinkomen van directeur A.P.R. van Rooij (1 fte/8 maanden) bedroeg over 2017 € 90.889 en van directeur M.S.P. Damen (1 fte/5 maanden) bedroeg over 2017 € 48.225. De beloning blijft daarmee onder de maximumgrens van de functiegroep I.

De hoogte en samenstelling van de beloning worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten. Naast het jaarinkomen maken ook betaalde sociale verzekerings- en pensioenpremies en belaste vergoedingen deel uit van het salaris.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Ondertekening van de jaarrekening

Nationaal Bestuur Nationale Vereniging de Zonnebloem

23 mei 2018

G.J.M. Barnasconi

F. Penninx

Mw. A.M.E. Kil- Albersen

W.E. Wallinga

Mw. C.P.M. Schilte

J.M. Buiting

Mw. L.M. van der Lubbe-van der Heijden

J.A. Timmermans

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Nationale Ledenvergadering van Nationale Vereniging de Zonnebloem

De in dit verslag in hoofdstuk 8 opgenomen samengevatte jaarrekening 2017, bestaande uit de samengevatte geconsolideerde balans per 31 december 2017, de samengevatte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017 en het samengevatte geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2017 met bijbehorende toelichtingen, is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nationale Vereniging de Zonnebloem. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 23 mei 2018. Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 23 mei 2018.

De samengevatte jaarrekening 2017 bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Richtlijn 650 voor fondsenwervende organisaties van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening 2017 kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nationale Vereniging de Zonnebloem.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vereniging is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening 2017 in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in paragrafen 8.4, 8.5, 8.6 en 8.7 van de toelichting.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening 2017 op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nationale Vereniging de Zonnebloem en in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in paragrafen 8.4, 8.5, 8.6 en 8.7 van de toelichting.

Den Haag, 23 mei 2018

Deloitte Accountants B.V.

drs. V.W.J.A. van Stijn RA MGA

Er kan zoveel meer dan je denkt

